

S Z E N T H A D.

az az,

Lelki s Testi Szabadságokért fegyvert vont

VITEZEK TÜKÖRE

Avagy

Ollyan idvesés Szent Írásbul
 ószve szedegettetett *Lelki Tanács*, a mellyben az
 igaz *Hadakozásnak bizonyos okai*, igaz *módyai*,
 hasznos *végei*, rövideden egyben szerkeztette-
 nek. Mellyben ha valaki jól el-készítettet el-
 mével belé teként, nagy könnyen meg-ítélheti,
 mitsoda térszi a Vitézlő rendeket bátortalanokká, ellen-
 ségek előtt futókká, szaladókká. *Viszont*, mint kellyen
 ő magokat olly karban állatni, hogy ellenségekkel bár-
 ran szemben szállyanak, s' dicsíretessen harczollyanak,
 s' kívánatos győzedelemmel is ékesüllyenek; ez vité-
 zeknek kedvekért irattatott *Tükörből*, mint meg-annyi *Tanító*

Mester által, igen rövideden, de világossan meg-tanít-
 ratnak. A' mellyet Tanítási alkalmatossággal is

prædikállott a' Vitézek előtt.

THOLNAI MIHALY.

A' Szentek *mosáni* üldöztetésének egyik Társá.

COLOSVARATT.

A' Szentek üldöztetésének, M. D. C. LXXVI-dik esztendejében.

Esa. 33. v. 1.

Jaj tenéked a' ki kőborlasz, pusztítasz, holott te másról nem kőboroltattál, pusztítottattál; ki más ellen hamissan cselekedszel, holott te veled hamissan nem cselekedtél. Mikor meg-főztél fűszert, te is meg-főztetél; mikor a' hamis cselekedetnek véget vetendész, te veled-is hamissan cselekedsznek.

Abd. v. 15.

A' miképpen cselekedénnél mással, úgy cselekedsznek te veled is, a' te fejedre tér a' mivvel másnak fizetsél.

Josue. 7. v. 12.

Azért nem álbátanak meg az Izrael fiai az ő ellenségek előtt, bátat adnak az ő ellenségek előtt, mert az nékem szenteltetett marháinak el-vételében bűnösök: nem léftek különben veletek, hanem ha ki-vesztitek közületek a' bűnöst.

Nehem. 4. v. 14.

Es mikor fel-kelelém, meg-czirháltam volna őket, mondék a' fő népeknek, a' Fjedelmeknek, és a' kőfőgnek: Ne féltetek ő szőlők. A' nagy és rettenetes Urrol meg-emlekeztek, és harczoljtok a' ti Atyáitokfiáért, fiadatokért, leánytokért, Feleségeitekért, és házaitokért.

2Chron. 14. v. 11.

O Uram, nem nehéz tenéked meg-segíteni, vagy sokakat, vagy azokat kiknek erejek nincsen: Segélly-meg minket ő mi Urunk Istenünk, mert te bened vagyon minden bizodalomunk, és a' te nevedben jörszünk ez számtalan sok népre: Oh Uram te vagy a' mi Istenünk, ne vegyen az ember se rajtad erőt.

A

MELTOSAGOS NAGYSAGOS URNAK,

Hadadi

VESSELENYI PAL

Uramnak ő Nágának.

Az igaz MAGYAROS MAGTAROK
Lelki s Testi Szabadságokért Szám-kiverést
szenvedők Táborának választott Fő GYENE-
RALISSANAK, az Isten bujdosó Frigy-

Ládájának, mind két kézzel helyre állatójának,

igaz HAZA-FIANAK, nékem-is NAGY

FAUTOROMNAK.

EKENTETES Ur! Nagyságos Uram!
Olvasluk a' második Samuel könyvének második részében, Saulnak halála után Dávid országlásának kezdetiben, pártolkodás lőn Abner (ki a' Saulnak Fő Hadnagya vala) és Dávid közt; mert Abner fel-vévé a' Saul Fiát, Isbojeret, által vivé Mahanaimban, Királya révé őtet Gileádban az egész Izrael népén. Dávidot is fel-kenik a' Királyságra a' Judának házán Hebronba. Abner mint nyughatatlan ember, seregergyűjt Dávid ellen. Jóáb-is a' Dávid seregének Fő Hadi-vezére, az ő Urának szolgáltaival fel-fegyverkezik; eleikben száll, hogy a' pártos elméket le-csendesíthesse. Külömben az dolog nem lehet, hanem mind két részről hadakozni kezdnek. Erős harcz lévén egymás közt, vég-

A 2

1822

re az Abner az Izraellel meg-verteik Dávid szolgaitul. Látván Abner azon egy nemzetségnék, atyafiaknak szörnű romlásokat, szívében meg-kefereedik, s' végre szíveket meg-bajtó s' lágyító édes beszédekkel igy szólittya meg Joabot, v. 26. *Valljon mind örökké fegyver miatt kellé meg-emésztenünk? Nem tudodé hogy siralmas lesz ennek vége? Es meddig balasztod, hogy nem mondd a népnek, hogy térjenek meg az ő atyók fiainak hátokrul? Joáb is ezt balván meg engesztelédik s' ekképpen térsen válasza: Et az Isten, hogy bate nem szőlottál volna, még reggel el-ment volna a nép, és nem kergette volna az ő atyafiát. Így engeli telődnek meg a két Atyafiak, s' a szép békesség köztök ottan meg-leszen.*

A mikor ez Hístóriát olvasom, és ezzel a mostani utolsó veszedelmében *agonizáló Magyar Nemzetet* őszve hasonlítom, az pártolkodást, egymás ellen fegyver fogást, hasonlóképpen köztök fel-találom, a melyet keferedett szívvel, könyves szemekkel köztötök sohajtván nézdegelek. Im edgyik vér, magavérét; edgyik atyafi, ugyan maga atyafiát, már régtől fogván, minden kiméllés kívül, mint annyi *gyilkos*, őli, vágja, életét fogyatya. Nincs szíve, hogy meg-élnék édes nemzetsége vére ki-omlásán! Elsedezik edgyik a' másiknak: *Edes Atyámfia, szerelmes vérem, kedvezzé életremnek!* s' nem indulhat izánakozásra. La melyi kegyetlen természet őltözött fel a' maga felekezeti ellen! Oh baromi fene bestiákhoz illő kegyetlenség! Ki látra valaha, s' hol ballotta, hogy az atyafiak szívek egymás ellen *Adamás* kövekké változzanak? *Istenem!*

En nem mint pártúrtó Abner, hanem mint Istennek békesség hirdető *Angyala*, békességnék *Fia*, édes *Házám* s' *Nemzetem* siralmas állapotját keferülője, köztetek fel-kiáltok, egymást őldöklő *Magyarság*:

MAGYAR NE VESZESD A' MAGYART!

Valljon mind örökké fegyver miá kellé meg-emésztenni ez maroknyi Magyarságnak? Nem tudgyátoké hogy siralmas lesz ennek a' vége? Meddig balasztjátok, hiszem egy vérből származott Atyafiak vadnak,

és nem mondgyátok egymásnak: ki kitérjen meg az ő Atyafiának kergetésétul; fogja meg magát az őldökléstul!

Oh vajha azt érném, s' láthatnám én-is az *Abnerrel* az *Magyarság* közt, hogy egymás ellen le-tennék puszító s' meg-emészto fegyvereket! De könnyebb azt kívánnom, hogy sem a' szép atyafi szent szeretetnek csendességét látom!

Ha az igaz Magyar vérnek valami kicsiny *Sikrácskája* belőletek még ki nem apadt; Magyarok a' kik vadatok, eszmélyétek meg ti magatokat; Gondolkozatok józanon ez dologrul! Avagy nem itélhetitek meg, hogy utolsó veszedelmetek és romlásatok, szemetek és ajtótok előtt vagyon? Vésziteké eszetekben hogy a' két idegen *Nemzetség*, a' kiknek ti magatokat, mint valami Oroszlánoknak (mint ha edgyike nem lett volna elég el-prádálásodra) el-szaggatására és el-tépésére adtátok, hogy ezen bántkodnának? Es hogy edgyike is *haidani* szabadságodra viszsza állatni fáradoznának? Igyen se úgy gondolkozzál! Sőt nagy habotával és kacagással nevetik bolondságokat, hogy magatok tennen magatokat ekképpen fogyatya. Oh eléggé meg-síráthatatlan és meg-gyalzolhatatlan Nemzetről nemzetre terjedő nagy kár! Bé-kell tellyesedni ldvezitónk mondásának, ha jó eleve fel nem ébredtek. *A mely Ország, Nemzetség, egymás ellen meg-hasonlít, el-kell annak pusztulni.* Marth. 12. v. 25.

Vigyázz! oh vigyázz jóvendőbéli meg-maradásodra! Tanulj az magad nagy kárán, s' híred-el magaddal, hogy kevesen vadnak emberek közt jó akaróid.

Vagyon ez-is hitteddel, hogy csak addig való a' te fegyver fogásod, s' kardoskodásod, a' mig végben víszik szándékjokat a' *kegyetlen öldözék!* De mihelyt el-érik fel-tett czéllýokat, s' dolgoknak jó folyásár láttýák, ottan letétezik te veled a' fegyvert, az után nem kell néked sem sereg, sem kardoskodásod, akár *Lutheristá*, akár *Pápistá*, akár *Cálvinistá*, (mint nem jól híjáb)

légy. Csak hogy Magyar vagy, ez egy *Tertium* ért, kell meg-szabadnod; ezért egyenlő forrás, egyenlő *Jóbbágyi* állapotod léfzen, légyen tudva nálad, s' emlékezzél erre!

Nem lévén külső erőm, s' tehetségemben is nincs, hogy ved-jél jól tehessek, *Arva baza*, még-is fene ottfebeidet, (melly-ben ha magad eszedben nem vélszed, ezentúl meg-emésztetel) szemed eleiben terjeszttem; mint kellyen orvosolnod, arra meg-tanítalak. Ha *Országod* s' *Nemzedet* meg-maradását szíves-sen akarod, *Forradgyon* öltve *szívetek*; legyeretek egy *lelkűek*; mind két kézzel munkálodgyátok meg-maradáistokat; az Isten-is így léfzen veletek, s' dolgaitoknak is jó elő-menetele adgya. *Az idegen orvosok* feletté igen *mostohák* hidgyétek! Híjában ál-madozunk mi olyakkal, a' kik nekünk ne hogy elő-menete-lünkre, sőt fogyásunkra s' romlásunkra igyekeznek.

Tégedet pedig oh Istennek népe, édes árván hagyatott *Nema-zetem*, a' ki az *Jébovah* hadát igazán viseled, igazán harczolsz, a' ki meg-maradtál a' Jéhus Christus vallásában mind ennyi há-borúságos napjaidnak ízel-vefzei között is; és a' ki harczolsz édes *Hazádnak* Lelki s' testi szabadságának meg-nyeréséért mind a' végig; ez *intésem* által oktatlak arra, mint kellyen ma-gadat Táborodban viselned, ha diadalmaslon akarsz ellensé-géd ellen meg-állani. *Minem elég embernek csak száján pengetni, hogy a' vallásért s' az haza szabadságáért harczol, hanem erejében és valóságában is meg kell a' szent lélettel bizonyítani.* Erre pedig elég-gé kaput nyit, és meg-tanít ez kis *Traffa*. Cselekedtem ezt, nem ízemélljem *kellestetéséért*, avagy *magam korcsomállásáért*; ha-nem mindenek felett, az élő Istennek dicsőfiségeért, a' *Haza* Lelki s' testi szabadságának ujjonnan való helyre állittatásáért! Elég nyereségem nekem az, ha csak egy *Lelket* a' nagy kárnak meg-orvoslására ez kis munkával fel-indíthatok. Nem tartom ez okáért; sem ez, sem a' két meg-előző *tanításimat* alkalmatlan időkből mondatott *Igéknek* lenni: *Ugyan-is* mikor volt az

szám-

számki-vefésnek terhe alatt el-csüggedt *Léleknek* nagyobb szük-sége az Istenről reánk bocsátott *kereksz-viselet*eknek, békeféglé-sen való el-fzenvedésének *tanítására*, mint ez mostani keserves állapotban? Mellyet az első elmékedésemben, világ eleiben ki-terjesztettem! Hiában mondatott *Ige* volt, hogy ember nyomorúságiból való ki-szabadulásnak okáért, ne futkároz-zék, *ide s' oda*; hanem igaz penitencia tartás által, mindenek-nek előtte az egy igaz Istenhez folyamodgyon? *Te magad tégy ítéletet effelől*; azt pedig a' második *traffában* el-követtem. Ez utolsót pedig, hogy Tükörül tégyem minden vitézlő rendek-nek, s' kit kit, az igazán való hadakozásra meg-tanítsak, avagy ennek ki-munkálódásában híjában fáradoztam? *Nem gondo-lom?*

En e' hadi tanításban csak addig mentem, a' míg a' szent írá-snak igazgató *Regulája* ki-terjed; a' külső *Mathematica Militaris dispositio* bizom a' külső *Tháberi* emberekre azoknak *Dir-ektorira*.

Mitsoda okokra nézve tettem ez kis munkának Hom-loka eleiben, a' *Nágod Méltóságos nevét*, *im*
meg-mondom:

I. Mert, *Isten, Nágodat*, nem különbben mint egy *Dávidot*, mindenek, sőt az maga reménsége felett is állatta-cső az mo-stani *Arva Magyar Nemzetiségnek* igazgatására; hogy ennek ve-szedelmében silyvedező *Hajóját* kormányozza: a' fok Tengeri szél-vefzek, és háborúk ellen *támsorgó vitorláját* egyengesse; fé-lelmében bátorítsa: tudatlanságában oktatssa. Bizony do-log ha valaha kívántatnak, az *okos Tanácsos* és tudós *Hads vezé-rek* ez hazában, nagy szükségünk vagyunk ma azokra. Mellyre nézve, *Nágod-is* nem vonogatván magát, az Isten bujdosó *Frigy Ládájával* edgyütt Táborban nyomorog; inkább válasz-totta magának a' nyughatatlan, fok testi, és elme törődésével

ősz-

őszve kőttetett bajos életet *Mosfessel*; holott maga *Uraságában* jószágban is csendeslőn élhet vala. Melly jó dolgáért, mind *Isteniél* el-hírszük bő áldomást, az igaz *Magyar Haza Fiait* is, fok jókat, fok áldást hall érette; és a' Nágod *Sényes* emlékezeti ezért is a' *posteritásnál* örök emlékezetben léfzen.

Miképpen kellyen az Isten Tháborát rendes karban állatni, ez esekély tanításbul is, mint megannyi *Aczél Tükörből* láthat-sa, ezért e' tisztemet el-követtem s' végben is vittem *elsőben*.

II. Mert a' midőn az én Istenemnek reám kegyelmes gon-gya viseléséből, Istenem dicsőségeért, az *Belgiumi Academiák* felé igyekeztem volna, akkor a' TEKENTETES MEL-TOSAGOS NAGYSAGOS LONTAI ANNA Fejedelem Afíszonnyal, édes Szülő *ANNYAVAL*, Nágod is utam-ra való költés adással gyámolita; melly Istenes cselekedetivel, szent szándékomban elő segéltett. Nem akarván azért e' jó réteményiért háládatlan lenni *Nágotokhoz*, im világ eleiben ter-jesztvén ez kis munka által meg-hálálom, Istennek is bé-mutatom; mellyer a' Nágod Ajtájanak is mind két mellyékére fel-függesztek *Uj Esztendői ajándékul*. Méltóztassék azért e' jó in-dulatokért Nágod ez kis munkát kegyelmes *protektioja* alá ven-ni, s' meg is olvasni. Ha valami jót benne talál, azt Istennek, ha pedig hibát, nékem tulajdonítsa.

Leborulván végezetre a' minden kegyelemnek szent Attya előtt, alázatos szívbeli töredelmességgel könyörögvén ő Felségének, hogy kegyelmes Afíszonyunka Nágodat és szerelmes Házas Társát, s' kedves Rajjait, vegye édes Attyai óltalma alá; boldog napoknak lá-tására virrasztssa. Engedgye meg-látni rövid nap a' Sionnak sza-badulását Nágotoknak; Emelley-fel Anyaszentegyházának meg-ba-nyasított zászlóját e' világ láttára; elégelgye meg sok háborgattatá-sát. Nágotokat pedig, Lelki s Testi áldásával bűvön koronázza, Amen! Amen!

Nágóság alázatos Szolgája az Ur munkájában, THOLNAI MIHALY,
a' Christfi szentelésének egyik társa,

S Z E N T

S Z E N T H A D.

az az,

Lelki s Testi Szabadságokért fegyvert vont

VITEZEK TÜKÖRE,
FEL-VÖTT LECZKE.

Lucz. 3. v. 14.

Meg-kérdék pedig őtet (t. i. Keresztelő Jánost) a' Vitézlő népek is ezt mondván: Mi pedig mit cselekedgyünk? Es monda nékik: Senkit meg ne vonissatok; senkit patvarkodással, csalárkodással, hamissan való vádlással, meg ne nyomorítsatok; és meg-eléged-gyetek a' ti földotokkal.

E L Ő L - J A R O B E S Z E D

A Z tiszta, szent, és szorofs *Evangeliumi* fegyhe-tetlen élet, valamint hogy a' külső Polgári társaságban, *Politiában* el nem bontya, fel nem zavarja a' jó rendet; Sőt azzal szépen meg-edgyez, azt erőssíti, állandóvá té-bí: Ugy azon Polgári társaságban lévő külső Vitézlő rendekkel meg-edgyez, ústókben egymással nem ka-pattya; a' fegyvert vélek le nem téteti, szabályjoknak élit ki nem vonnya: de még inkább szívket az ellenség ellen erőssíti, dolgokban elő-mene-telesékké, jó szerencsésekké téfzi.

Ez czélul fel-tett Tárgynak, mint megannyi Tudománynak, mind az két ágát állandóvá téfzi, igazságot fel-állattya az Istennek Lelke a' szent írásban. Az első. Nem bontya el és fel nem zavarja a' jó rendet, s' Chron. 19. 5. 6. 7. Josphát rendelt Birákat azon a' földön, Judának minden erőse városiban. Es monda a' Biráknak: Jól meg-lásstok mit cselekedtetek, merő

B

100

2 S Z E N T H A D.
nem ember képtelen isületek; hanem az Urnak képében, ki az isleiben veletek. Azért az Urnak fellelve legyen rajzatok, ockal cselekedjétek, és szorgalmatos-
sac legyetek. Tudta jól ez a' szent Király, hogy az igaz Isteni felelemmel
őszve körtetett szent élér, nem el-rontója a' Polgári társaságnak; hanem
erős gyámolitója, ošlopa, és külső belső erőstége, bástyája, s' Tornya.

Dávid Király-is, ezzel az Istenes szent étellel akarja birodalmát, Or-
száglását meg-erősíteni, a' midőn így szól: Solt. 101. v. 9; 8. Nem lak-
nac az én házámban az álnokiág cselekedők; a' ki hazugságot száll, nem lé-
szen maradása az én szemeim előtt. Nagy hamar el-vezetem ez földre: latra-
it, hogy ki gyomlályam az Urnac városából mind az hamisság cselekedőket.

A' második ágat is, Isteni hiteles bizonyosságokkal állandóvá télti, ugyan
ezen Szent Lélek azon Tudománynak; Hogy a' Vitéz/ő rendek szablya-
jának élit ki nem vonnya, a' fegyvert véllek le nem térti. Ki volt vité-
zebb, s' szentebb életű amaz nagy hitű Abrahámnál, ki minden hívőknek
Attyának mondatik, Rom. 4. v. 16, 17. Fegyvert foga, ő és az ő szolgálai,
kik az ő házában nevedteknek; viadalhoz háromfáz tizen nyolczat ké-
szíte, ellenségének utánnok indula kik az ő attyafiat a' Lóthot el-rablak és
fogágra vivék; meg-verte ellenségét, az ő attyafiat pedig kezekből ki-sza-
baditá, Terem. 14. v. 15, 16.

Amaz fegyvert viselő Századosal, (kit idvezitőnk az ő hitiről és kegye-
ségéről igen meg-dicséri,) nem térti-le a' fegyvert; sőt midőn látná, és
csudálkoznék nagy hiti felől, Szolgájának meg-gyógyittatását nyeré,
Mat. 8. v. 10. Kornélius Százados az Olasz Seregnek hadnagya, jám-
bor, Isten-félő vala, mind az ő háza-népével egybe, ki első senge vala az
kereszttségben a' Pogányoknak, Akt. 10. 1. 2. Ezt a' fegyveres vitézi élet;
nem üresséte meg a' szent és fegyhetlen étetül; sőt szép harmóniával
meg-alkudatta. Kivel-is azt cselekedteté, hogy a' szegényeknek, igaz
hitből alamisnát osztogatná. *ibid.* Mit hozok többet elő; Im a' kezünk
alá vett szent lecke, ennek igalságát, valósággal, és eléggé állattya. Ho-
lort kérdettervén Keresztelő János a' vitéz/ő népektől: *ők pedig mit ese-
kedjének:* hogy mint a' több népek, kika' meg-térésnek tudományát, és
a' Christusban való tanitást halgatták vala idvezülhesenek: Nem paran-
csollja nékik, hogy az fegyver viselést, mint valami ártalmas metelyt el-
hadgyak; hanem hogy minémű karban állásák és foglalják magokat, a'
tíztek mi legyen; arra őket oktattya. Ez Summája ez szent Oktatásnak.

Két

S Z E N T H A D. 3
Két részekre ágazik ez szent Lecke.
Az Elsőben, vagyon a' Vitéz/ő Rendeknek, K. Jánosul való érteko-
zése és tudakozása, idveségeknak forsa felől. Ezekben: *Es mi is
cselekedjéne.*

Az Másodikban, K. Jánosnak, a' kérdésre való felelete, válasz-tétele, tíf-
tekneleikben való adással. Melly áll háromban:

Két első dolgoknak, mint meg annyi mirigyeknek el távoztatásában, ti-
lalmában. Ezekben: 1. Hogy senkit meg ne verotsanak. 1. Hogy senkit
parvarkodással, csatlárdsággal, hamissan való vádlással meg ne nyomorítsanak.
Az harmadik parancsolatban, t. i. Hogy meg-elegedjéne az ő földgyok-
kal. Ezek vadaak rendel, részenként, ez kezünk alá fel-vett szent Lecz-
kében.

M A G Y A R A Z A T.

Kérdés: 1. Ki volt ez a' Keresztelő János, és miért hivattatik keresz-
telőnek: s' kitől nevezetett Jánosnak? (Az gyengébbek kedvéért inkább)

Felelet: Volt Zakariás Papnak, (ki Abiának rendiből) Aron Pap-
nak leányi közzül, Ersébeth nevű feleségétől való fia. Ezek mind ketten
Isten előt mondatnak igazaknak, kik az Urnac minden parancsolatában és rende-
léiben fegyhetlenül élnek vala. Nem volt nékik magzattyok, mivel hogy
az Ersébeth meddő volna, és mind ketten idős emberek volnának. Az
Papi tisztnek rende szerént reá juta a' s'zer, hogy az Urnak templomában
bé-menvén, jo illator gerjesztene. Meg-jelenék pedig ő néki az Urnak
Angyala, álván a' jó illatozálnak jóbjá fellől. Monda az Istennek Angya-
la néki: Ne fély Zacharia; meg-halgattatott a' te könyörgéled,
és a' te feleséged az Ersébeth, szül tenéked fiat; és az ő nevét
nsvezed Jánosnak, Luc. 1. v. 5--13. Mondatik Idvezitőnk, meg-előző
Hoff-Mesterének-is. Esa. 40. v. 3. Mal. 3. v. 1. és 4, 5. Az ő Annának
méhéü fogva Szent Lélekkel meg-tellyesedettnek; ki-is az ő Annya mé-
hében meg-rapdesott Idvezitőnk jelen-lérére, Luc. 1. 15. 41. 44. Hivatta-
tik Istennek Angyalának, vagy követének, Mal. 3. 1. Illyéne lelkével
és erejével el-jöttnek, Luc. 1. 17. Innét mondatik Illyének is, Mal. 4. v. 5.
Keresztelőnek pedig a' kereszttségéről, melyre rendeltetett, és tisztí szerént
el-is követett, Matt. 11. v. 12. és 14. 2. 8. Matt. 3. v. 1. Jánosnak nev z-
terett az Angyalul, az Istennek követétül, Luc. 1. v. 13. Ne fély Zach. v. 2,
imé a' te feleséged Ersébeth, szül néked fiat, és az ő nevét nevezed Jánosnak,
az az Istennél kedvesnek.

II. Kérdés: *Adt adott alkalmatosságot K. Jánosnak ez Vitézlő népekhez való beszélgetésre, kérdésekre való feleletre?*

Felelet: Az Urnak szava lőn Zachariás Fiához Jánoshoz a' pusztaban, hogy menne? Jordán vize mellett való Tartományban praedikállani a' megtéréstnek kereltségét, a' bűnnek bocsánattárá: Igy szólván a' sokaságnak melly mégyen vala ő hozzá, hogy meg-kereszteltetnék ő tőle: *Pipra legyőknac nemzetiségi;* kicsoda mutatta-meg néktek, hogy a' reátok következendő haragot el-távoztatnátok? *Teremtsetec azért meg tért emberhez illendő gyümölcsöket.* Ekképpen praedikálván, a' sokaság fel-emeli szavát meg-kérdik mondván: *Mit cselekedgyűnc?* Felelvén monda nékik: Az kinek két kontóse vagyon, közöllye azzal, a' kinek nincsen. &c.

Másodszor: El-jőnek a' Publikánusok-is hogy meg-keresztelkednének; Azok-is mondanak néki: *Mester, mit cselekedgyűnk?* Ő pedig monda nékik: Semmit többet ne vegyetek, hanem a' mi el-rendeltetett.

Harmadszor: Meg-kérdék őket a' vitézlő népek-is mondván: *Es mi mit cselekedgyűnc?* Monda nékik ekképpen: *Senkit meg ne rontsatot, &c.* Luc. 3. 2-14. Ez szolgálatát alkalmatosságot K. Jánosnak az indító okkal edgyűnt. *Egy szóval:* A' bűnből való igazán ki-fejtezésre, és Istenhez való meg-térése őket inti, erőssen meg-fedvén gonofságokrul, a' midőn őket mérges kégyőknac fájzatának nevezé gonofságokérs. Annak utánna, az Istennek ellenek kemény büntető ostorával fenyegeti ha meg nem térnek. *Ki mutatta-meg néktek hogy el-távoztatnátoc az Istennek reátoc jövő haragját?* Irtván őket és kérvén, hogy az igaz meg-téréstnek poenitentianak gyümölcsét teremtsék, t. i. a' jószágos cselekedetekre: *Teremtsetec azért igaz meg-téréshöz illendő gyümölcsöt.*

Ellen-vetés: Hát ezek az utak, elegek vóltanak az ő idvességnek el-vételére s' el-értésre, csak? *Felelet:* Nem, s' nem-is elégzik-meg ezzel K. János; holott a' felső tanításában, és feleletiben meg-mondotta mellyek kívántatnak az idvességnek meg-nyerésére, ugymint, az igaz hit, Istenben való bizodalom, bűnből igazán való meg-térés: itt pedig az igaz hitnek gyümölcsire, a' jószágos cselekedetekre inti; ugyan-is, az igaz hit, a' jószágos cselekedetek nélkül meg-holt állat, Jac. 2. 17.

III. Kérdés: *Minémű kerban, és rendben állattatott Vitézlő népek lassanac legyen ezek, kik az idvesség utáruval ekképpen értekeznek, és tudakoznac?*

Felelet: Vadnak olly értelemben némelylek a' Irás magyarázók között, a' kik amaz Hazája vesztett, kóborló, békéség rontogató gyűlevélz tolvajok

jok seregét értik ezeken a' Vitézeken; kiknek-is *Pátróciniumos*, bátorságot kerelnek és ígérnek, az Evangéliumi Tudományban; mellyek a' Pólgári társaságnak rontói szoktak lenni inkább, hogy sem mint gyámolitói és őrizői, és az igaz keresztényi hittől és vallástul-is igen igen idegenek, ürefek. Inkább meg-álhat, hogy itt K. János ollyan rendben állattatott és helyhezettett vitézlőkkel beszélget, a' kik az Ország közönséges meg-ma-radására, javára bé-állittatának, a' Romai birodalomnak akkori rendes Magisztrátusáruval bő-pénzel meg-fogattatának; mellyek igen fámosan és feleslen valának egész Síróban, és Sídó Országban el-olva, és hely-beztetve, a' minta' külső hiftoriák, erre eléggé bizonyosságok.

Hogy ez dologrul bizonyosabbak lehessünk, és az Ecclesiái Hiftoriákban-is Csecsemők és tudatlanok ne legyűnk, búvebben így értsünk:

Hircánus és Aristobulus, Sídó Fő Rendek, és Atyafiak, az Ország és a' Fő Papságért egymás közt versengést és verselkedést támasztván, hadakozást edgy más ellen készítenek. Nem lévén elegendes erejek, mind a' kettő külső erőböz és segedelemhez folyamodik. Hircánus, ki az ő Atyafiátul a' birodalombul ki-rekesztetett s' ki-vettetett; elsőben, Idumæus Péter tanácsából, az Aretáshoz akkori Arabianak Királyához ragaszkodék; ki-is nagy sok számu néppel, Hircánust az országban belhère állatni, és feleiben meg-erősíteni igyekezik. Ezt látván Aristobulus, ő-is a' nagy Scaurushoz, akkori Romai Imperatorhoz eskik: *végre sok adományával és kincservel meg-győzővén, oltalmul lőn mellette.* Melly dolog, olly felelmet szerze Aretás Síróvén, hogy keteleniteseik fel-tett szándékát felben badni, és illyen

módon Arabiában bonnét ki-jött vala vízfűz menni: Nem sokkal azután, a' nagy Pompeust, (Római Hadnagyt) a' midőn Tigraneft baddal meg-győzte és el-vefztette volna, Damascusban menvén, Aristobulus, nagy ajándékával és kintsevel magának foglalta. Hircánus is a' Római erőhöz folyamodik. Aristobulus Pompeust a' városnak t. i. Jerulalemnek erőszakkal való el-foglalására ingerle, kizteté; Ki a' Templomra is sok Sidók veszedelmével és fel-mészárlatásával reá robana; és az Sanctum Sanctiorumban, a' Templomnak leg nemessebb részében (kiben nem szabad vala senkinek bé-menni, hanem csak a' Papnak egyszer estendőben) hogy azokat meg-látná, melyet senkinek is nem szabad vala nézni, hanem csak a' fő Papnak, erőszaktétellel bé-mene. Hircánusnak is a' fő Papságot megengede, csak hogy a' koronával való élelt meg-tiltá. Ekkor vétetődött el Judátul a' királyi pálcza; és az Országok képpen jutott a' Rómaiaknak birodalmokban. Aristobulus azonban Pompeustul, Romában valami vétkeért küldtetetik Arestomban; bonnét valami uton es módon el-szabadulván, és Judában vízfűz menvén, újabb zenebonát, háborgást és zűrzavart támaszt, indit: mely dolgáért ujjobban, Gabiniustol meg-fogattatik, és Romában vízfűz küldtetvén, ugyan ott méreggel meg-ölettetik. Aristobulusnak levén Antigonus nevű Fia, az ő Attyának Attyafia Hircánus ellen, az Parthusokat fel-ülteti; a' kik a' várost el-foglalván és el-pradálván, Hircánust benne meg-fogják; fülét el-metszik, hogy többé Fő Pap ne lebesse.

An-

Antigonust ekképpen állitták helyette az Fő papságra. Három estendőket alig tölt-el Antigonus a' Fő Papságban; reá mennek Sosius és Herodes, reá szállják a' várost, bolott rabságban esvén Antigonus, Antiocbiában Antonius hoz küldik, a' mellyőtet ez világbul ki-végzi, s el-vefzti. NB. Judeának Országa, a' Rómaiaknak engedelmeiből, jutott az Hérodesnek kezéhez, ilyen uton. Mint hogy az Parthusok, az elébbi hadakozásnak győzedelmében magokat el-bírvén, nagyot tulajdonitnak vala ő magoknak, gyakorta Syriában bé útven nagy károkat tőtenek. Az Rómaiak ezt látván, ekképpen az egész Tartományban vívőzlo rendeket állítottanak, behbezettettek; hogy mind a' külső ellenséget, mind pedig a' gyakorta pártolkodó, s' új háborúság támasztó Sidóságot meg-zabolázzák, fenytékben tartják; és hogy minden alkatmatosságra, ha a' dolog úgy bozza, készek lennének az ellenség ellen fegyvert vonni, és így a' földet békeségben tartani, kivált képpen a' felelmesebb részében a' Tartománynak.

Ezek voltak hát azok a' Virézek, és Századosok, kiknek emlékeztek az Evangéliumi historiákban gyakor helyen occurálnak, elő-fordulnak. Ezeknek praedikáll K. János e' kezünkben vett leczkében. Nem tartozik hát ez azokra a' gyűlevélz Tolvajoknak seregére, kik sem a' Törvény szerént való Magistruusért, sem az hazának békelségben esendőségben való meg-maradásáért nem harcolnak, fegyvert nem vonznak; hanem a' kik minden rehetőséggel az hazát békelségben és esendőségben meg-tartani akarják. Ezeket, azoknak kedvéért akarám le-írni, a' kik gyönyörködtek ő magokat az Ecclesiái Historiáknak olvasásában, és anek tanuláiban.

IV. Kérdés: Mire czéluz e' eselekedetivel K. János, a' midőn őket tilalmazza, és egyet s' mind parancsolator is ad nékik tanításában?

Felelet:

Felelet: Nem azt akarja hogy fogyvereket le-tegyék, és a' melly tiszte-
re meg-eskütenek, az alól hiteket fel-szabadítsa: hanem tilalmazza, hogy
az vitézségnek siine és palástja alatt, az szegény nyomorult kőtségét, föld-
népét, javokból ki ne üressék; hamissan való vádlással az igye-fogyotta-
kat ne fojtogassák; Tolvajok módgyára uton állók, folztogatók ne legyenek,
(mint némelyeknek szokások vala) hanem mint idvésegeket obajró
s' kívánó szent edények, foglallják ő magokat szent és kegyes jámbor élet-
ben, úgy mint a' kínélkül lenki-is az Istennek Országát nem láttya. Sid.
12. 14. *Kővesítések a' békeséget mindenekkel, és a' szent életet, imelnyéikül
senki az Urat nem láthattya.* Parancsollya-is, hogy meg-elégedjenek Sól-
dokkal; mert nincsen nagyobb kereskedés ennél, ha valaki kegyes életet
élvén az maga sorsával meg-elégzik; és jó lelkiismerettel, a' melly karban
állattatott, abban magát gyakorollya, és azt ékesgeti, 1 Tim. 6. 6. *Sum-
másképpen:* Tilalmaztatik itt, a' ayilván való erőszak-tétel; mellyet el-kő-
vetnek, az Isteni félelemtől üressék, mind várofokok, mind falukon, az hol
hatalmat vehetnek: sőt még az magok véreken és tagjokon-is gyakorla-
vegben vitznek, némelynek házat dullyák, jószágát prädállják. *Oka
pedig imésim ez:* Mert ellenkezik ezeknek cselekedetek, az igazán viselt
hadakozásnak végeivel: mellyek ezek; hogy mindenek a' szegény házának
javára, a' népec meg-maradására, és a' jó békeségnek, vagy meg-tartására,
vagy helyre álltatására szolgállyanak.

Mitsoda halzva vagyon pedig annak az hadakozóknak, a' kik azokat kő-
vetik-el a' hazában, a' mellyet az ellenség szokot dühösképpen véghez
vinni? E' kegyetlen cselekedet mivellette azt lokakkal, fok helyeken,
hogy az nagy Istenelenségét el-unván az vitézlő vendes az gyámoltalan-
igye-fogyott nemzetség, édes hazájokat kételesség alatt kellerett idegen kéz-
re bocsátani, s' magokat az azoknak igájala adni, hogy azoknak rettenetessé-
gektől meg-fizabadulhassanak.

Ezekből rövideden Tudományul ródd-meg.

T U D O M Á N Y.

*Az Isten dicsőségéért, a' biza Lelki és Testi szabadságának meg-
nyerésért, vagy békeségben való meg-tartásért, Zászlót emelt, s'
kardot vont vitézlő Rendeknek, mind azokat az Egeket s' Angyal-
kat ítélőztató, Isteni büntetésekre fűtettő vétkeket, (minéműek szoktak
leni-*

lenni; a' iók szegényeknek meg-rontása, patvarkodással, csa-
lárdssággal másoknak meg-nyomorítása, Szitkoknak átkok-
nak halomban való rakása: paráznságnak gyilkosságnak rol-
vajságnak el-követése.) *Annnyira el-kell távoztatni, hogy mind
addig-is ne reménylők idvésegeket, ne várják az ellenség hatalma alól
fel-szabadulástokat. dolgoknak kívánatos elő-menetelit, a' mig ez-
ket Táborokból, Társaságokból ki nem rekesztik, és az szent élet-
re magokat nem adgyák: s' hó-pénzekkel, avagy földokkal-is
jólelkiismerettel meg-kell elégedni.*

1. Igahága a' TUDOMÁNYNAK a' leczkében, csak nem annyi szó-
val fejeztetik-ki. 2. Jol. 7. v. 12. *Azért nem albatnak meg az Izraelnek
Fiai az ő ellenségek előtt, házat adnac az ő ellenégeknec, mert a' nekem szemel-
tetest marhának el-vételében bűnösök: nem léfzék kümben veletet, hanem ha
ki-vefzítet köz-ületec a' bűnöst.* 3. Száml. 15. 4. *Vedd fel a' népec min-
den véneit, és akasztasd-fel őket az Urnac a' nap előtt, és el fordul az Ur harag-
jánac fel gerjedése az Izraelből.* Miért? mert nagy gonofságot cselekedtek
az Urnak előtte, paráználkodtak a' Moáb leányival, vers. 1. 4. 1 Sam.
12. v. 15. *Hogy ha pedig a' gonof cselekedetben menten mentek, mind is ma-
gatóc, mind a' ti Királyo:okel vefztek.* Solt 44. v. 10, 11. *De mostan meg-
vetettél, és meg gyaláztatál minket: és nem jőz-ki a' mi sereginkel; meg-
futamtatál minket, meg-prädaltatál azokkal.* Oka ez gyaláztatnak a' nép kő-
zött uralkodó nagy gonofság.

FUNDAMENTOMMAL VALÓ ERŐSSEGE AZ
T U D O M Á N Y N A K.

I. Mert Istené a' had, az az, Isten gond-viseléséről igazgatásául, ere-
jétől kormányoztatik. 1 Sam. 17. 47. *Es meg-tudgya mind az egyben gyűlt so-
kaság, hogy nem fogyer és Dávid által tart-meg az Ur, mert az Uré az Had.*
és 18. 17. és 25. v. 28. *Az Isten pedig nem Latroknak gonofzoknak párt-
tartója.* Nem lakharik ő véle a' gonofz, Solt. 5. v. 5. 6. 7. *Mert nem oly
Isten vagy, ki gyönyörködgyél az biserlenségben, nem lakic se nálad a' gonofz.*
Nem álnak meg a' te szemeid előtt az kevélyec, és gyűlölsz minden gonofz csele-
kedőket. *El vefzed a' kic hazugságot szólnac, a' vér-szopó, és álnoktágnac
emberit gyűlölsz az Ur.* Ur munkája, Ur dolga az hadakozás, *Akozott pe-
dig a' ki az Ur dolgát csalárdul cselekszi,* Jer. 48. v. 10. *A' cselekszi pedig*

csalárdul, a' ki a' Tudományban meg-említett vétekben lelke ellen ő magát belé egyelíti.

II. Mert Isten erős parancsolattal parancsolta az ő népének, hogy az Táborbul minden rutságot, gonofságot ki-tisztítsanak; még csak az ember hasának sepredékjét is hogy bé-fedgyék; mennyivel inkább az Isten Istentelenségeket, Deut. 23. 9-14. *Mikor Táborban szállasz a' te ellenséged ellen, meg-örizzed magadat minden gonosztól, ver. 12. Es a' Tábor kívül valami helyed legyen tenéked, és oda ki-menni szükségem van. ver. 13. Es legyen tenéked asócskád a' te fegyvered mellett: és mikor le-akarsz ülni, azzalásf vermet; és fel-kelvén bé-fedgyed a' mi töltöd el-ment, ver. 14. Mert a' te Urad Istened jár a' te Táborodban, hogy meg szabadítson tégedet, és a' te ellenségedet adja a' te kezédbe: Legyen a' te Táborod tisztas, és ne lásson ti köztetek valami rutságos, és el ne forduljon te tőled.*

III. Mert az olyan latroknak, Isten nélkül valóknak bűnös seregének hadakozása, eleitől fogván bődögtalan szokott lenni; nem nyerte az a' hadbana' győzedelmet, hanem gyalázzal illettetett. Példa erre az Izrael, Száml. 14. 4. 1-45. *Es monda Móses: Miért szegitek meg ilyen módon az Urnac beszédét? kétség nélkül nem megyen az véghez: fel ne menyetek (i. i. hadakozni) mert nem léfzen az Ur ti köztetek, hogy el ne hulljatok a' ti ellenségetek miatt. Mert az Amalec és Cananeus vagyon ti előtetek, és fegyver miá hullánatok el, mert mivel hogy el fordultatok, hogy ne járnátok az Urnak után, nem léfzen az Ur veletek. Mind az által igyekeztétek fel-menni az hegynek tetejére. Alá szálla azért az Amalek, és Cananeus nemzetsége; és megvervén, vágác őket mind az Hormág.*

Acháb, hitván semmire kellő Izrael Királyának is ilyen bődögtalan csatája lón egykor, 1 Kir. 22. v. 17-35. 2 Chron. 18. v. 16-34. *Miért? mert felette igen Istentelen ember volt, mind az hozzá-tartozókkal egyetemben. 1 Kir. 21. v. 20-25. Az Ephraim fiainak-is. 1 Chron. 7. v. 21. A' Sídóknek. Jer. 37. v. 4. 5.*

A' TUDOMÁNYNAK IDVESSEGES LELKI

HASZNOS Épületi

Elől Lelkünkre való szabása. TANITAS, OKTATAS.

I. Minekelőtte hadakozni ember Táborban szállasz, annak előtte felelté szükség, s' el-mulhatatlan dolgoznak tartis igaz hitre szert tenned, tenned magadat meg-izentelened, a' te bűneidről keferveffen vallást tenned, Iste-

Istentdel meg-békélled, lelki ismérteidben csendesnek nem háborgónak lenned. Isten segítségül hívásával kell Záfúldat fel-emelned, kardodat oldaladra kötőd; ha dolgoznak, s' Táborozásodnak, harczaiddnak, csatáidnak bődög ki-menetetit akarod látni. Solt. 20. v. 6. *A' mi Istenünk nevében Záfúld emelgyne.*

II. Akár mennyin legyenek az istentelenségek seregei, s' csatolgyanak is bár melléjük sok számu ezereket, hasonlókát magokhoz (mint ma akár melly Istentől el-fakatt, Istent meg-tagadó, igaz vallása, vére el-áruló príbéket) ritkán láttyák azoknak az hadakozásban való győzedelmeskedéseket.

Sokad és felesed magával mégye Acháb, Rámoth Gileádra, de ugyan fégyen-nel és pironssággal tére-meg, és maga-is gyalázatos halállal el-vesze. 1 Kir. 22. v. 37. *Benhadád az Syriaibeli Király harmincz két Királyokkal mène Samaria ellen; de fégyent valla; sok számu seregeit le vágák, végre, ő maga-is gyalázzal pironssággal el-falada. 1 Kir. 20. v. 1-11.*

Ellen-vetés: Hát az hitetleneket, nem szabad semmi uton módon a' keferstyegeknek szükségeknek idején ellenségek ellen segítségül hívni, segítséghez folyamodni?

Felelet: Az második Tractámban erre meg-feleltem, olvasd ott.

III. Az igaz így mellett-is a' maga meg nem alázódott, igaz poenitentia-tartás nélkül hartznak állott Isten népe-is, el-veszti a' nyereséget, nem éri-el a' győzedelmet; gyakorta gyalázzal és fégyen orca pirulással soktak meg-aláztattatni. Igaz vala igyek az Izraelitáknak, az Bénéjminitákkal, de ugyan két ízben a' Bénéjminitáktul igen meg-veretteinek, úgy hogy negyven ezren közzüllők el-hullának, Birák. 20. 21-25. *Mi lehetett ennek fontos oka? Ez, mert noha igazán, Isten parancsolattyaúl és jóvalásából szálnak Táborban; mind az által, mint hogy a' magok erejekben fel-fuvalkodának, az Istennek kegyelmes segedelme felől, úgy a' mint illette nem eszmélkedtenek, igaz poenitentia-tartás nélkül robantanak Attyok-faira, ezért aláztattának-meg, és orca pirulással bé-telének.*

II. H A S Z N A.

Meg-győzés, és nagy szánakozással való Csáfúld. Bődögtalan, s' igen igen nagy Arvaságra, s' mézfárfákra rendeltetett Tábor hát az, s' a' Vitézlő népek-is igen szerencsétlenek s' gyámoltalanok, a' kik között a' Tudományban fel-tett vétek uralkodnak. Bődögtalan annak ellensége ellen, mind

S Z E N T H A D.

ki-meneteles' mindbő-jövele. A' maga hóhérat gyilkosát véle hordozza az, melly holott végzi-el életét, csak ingyen nem-is tudja reménleni. Csak hiában szólnak ezek Táborban, Zászlókat csak hijában emelik fel, hijában vetik kezeket a' kardra, mert azokkal az Ur ki nem megyen; mindenkoron gyalázzattal, nagy kudarczal, vitézeknek nem kicsiny kárával, hiával téroek vízfűz, *Solt. 44. v. 10, 11.*

Nem tanítja ezeken Isten karjokat az hadakozásra, mint az ő nevében harcolóknak, *Solt. 144. v. 1.* Sirnak az Izrael Fiai az Ur előtt, és nem halgatá-meg az Ur, s' nem-is figyelmeze befédekre, mert a' gonoszt, a' melly közödtök el-áradott vala, ki nem írták. *Dent. 1. v. 45. Így mar törekedné, ellenséguik ellen készülnék, azonban nem jön ki az Ur a' mi tereginkkel. Miért? Mert el-áradtak az fok Achánok; a' háromkodó Rabjákék megfeleledtenek; az parázna Zimrik és Chozbik bámanélkül valók; a' gyilkos Joabok, (kiket még az Urnak óltára mellől is el-kellene huzni) meg-fokafodtanak. Nem megyen Isten el veletek tudotokra légyen, valamint a' fok gonoszt közöleték ki nem írtatok. Uraznak ugyan némelyek hogy Arulók vadsnak közödtök, s' abban nem mehetnek elől dolgokban. Igaz! bizonyára a' vagyion, de kicsoda légyen az? A' köztök el-áradott undok vétek, mellyek minden jó szerencsének akadályai, meg-gátolók Malom kövei. Ez a' nép közt az Aruló. Szájában forog ugyan loznak hogy ő az Isten dicsőségeért hadakozik, hazájábul azért üzentetett ki, azonban minden istentelenségben ő magát gyönyörködteti. A' maga cselekedeti bizonyosság ő ellene, hogy ő nem Istenért, hazájáért hadakozik, hanem hogy praddályon, rontson, és a' szegénységet emélszize és rongálja. Ebben torkig ül ma a' mi Táborunk (becsület azoknak a' kik nem ilyenek) Még-is csudálkozunk hogy Isten tereginket eddig ki nem jött; diadalmat nem adott; sírván ki-bujdosott édes hazánkban eddig vízfűz nem vitt. Nézd-meg csak mint foly dolga a' mi vívőzinknek, s' meg-szünöl csudálkozni az szabadulásnak elödtünk ugyan el-futásátul.*

Nem találatnaké-fel ma a' mi Vitézlő népeinkben azok az farvas vétek, kiket K. János a' fel-vett leczkében tilt? A' fok szegényeknek minden kimélles nélkül való meg-rontása, nemé? De mehetnek ki házon ki-vül valami rabortás munkájoknak végben vitelére, hogy békeségek lehetne tőlök? Házon kívül az fok fosztás, tolvajlás, lanyargatás, egy ken-dője, kéfi, hitvánizüröcskéje rajta meg nem maradhat; vetni való magvát fekeréről torkon vérvé-le-huzza, buzáját, árpáját, szénáját minden kimél-lésnél.

S Z E N T H A D.

lésnélkül, éreti tapodattya, annak felette keményen meg-tagollya, holt elevenen hadgya.

Házokon belől a' nagy kegyetlenség, Templomoknak, háznak fel-tö-rése, azokban kicsiny jószágoskájoknak el-praddálása, sákmányoltatása. Eteleknek illendőképpen ki-fizolgáltatásával meg nem elégeinek; hanem edgy kempillantásban mindenét el-fogyatná, semmiféle tenné, hogy éhel-hal-ra jut Cseltéskút, arra keveset hajt. Felestéget, leányát, szolgálóját ha meg-ronthattya fizettségében azt el-követi.

Az második, nem találatnaké bűvön-fel? Patvarokdással, csalárd-sá-gal Felebarátynak meg-nyomorítása. Ennek színe alatt hogy ellenek tá-madott, *Rebélis, Pártos*, foka ma köldulára jutottanak; egész városok-nak marhájokban többire, fok helyeken semmi nincsen; ez hamis út és practica által, fok Istenfélk, Istenes keresztyének, kik az Isten Sionának szabadulását nagy obajtsákkal mi velünk együtt nagy kivánsággal obajtyák, éjjeli és nappali foházkodásokban, a' szabadulási Istennek könyörögnek, törekednek, és buzgólkodnak, *Mazurra*, szegényekké lettek, azokat jól meg-fizczoltatták, nyuzzák, és minden kegyetlenséget, mint valami el-lenségben kegyetlenül végben vívnek.

Szikoknak, árkoknak halomban való rakása az eget verdeffi éri; enélkül sem étel, sem itala, nem jó ízű; enélkül nem szólhatnak beszélhetnek; sőt a' mikor az halál révén vadnak-is, és ellenségekkel ha szemben szál-nak-is (mintba a' szitok és átok által ellenséget verhetne) ugyan okádgya és szórja a' fok sirtokok káromkodásokat. Jéjűt kiált elsőben, hogy an-nak ereje és segítsége által győzzék-meg ellenségeket; Csak hamar az ördögöt-is a' Christus mellé csatoltyák. Rajta az ilyen attán, tervemettén: Ekes csata, és első-meneteles, hol az ördög hírével mennek a' viadalt! Tudodé hogy nem lehet a' Christusnak a' Béliállal békesége, edgyesége, *1 Cor. 6. 15.* Ez ronta-meg eleitől fogva; ördögnek szolgáltalt, azért ő-is kinnal fizet és fizet szokása szerént.

Még-is csudálkozol rajta, hogy Isten a' te Táboroddal nem jár? Az harcra a' te sereggeddel ki nem megyen, diadalmat nem ad? Ne azon csu-dálkozzál hogy ezek így folynak, hanem az Isten holtszu törő-várazozó kegyelmén, hogy edgy-is fenn maradt, s' állhatott még a' mi vívőzink köz-zül.

Egy Achánért a' lopás dolga végett, mennyin hullának-el az Izrael Fiai közzül? Külömben ki sem méne az Ur vélek, valamint a' gonost közzölők ki nem

S Z E N T H A D.

14 ki nem irták, Jol. 7. v. 2. Irtának ki csak a' fok *Achánok* a' miéink köz-
zül-is, meg-fizáná lsten, a' fok lelkeket győtrő *Lóthokat*, s' a' keferes lel-
kű *Libéket*, s' meg-kegyelmezne a' népnek. Egy káromkodó *Raháké-
mek*, s' hozzá hasonlókknak, kik az élő lsten meg-káromlották vala, károm-
kodálokért, az lsten *Böz nyólczvan ezeret le-vágata az Affyriusokban*, *Esa-
37. v. 36.* Mit várhatz te-is egyebet ennél káromkodó, szitkozódó, hason-
ló gyalázzal keveri-bé lsten orczádat, ha még-is nagy vak-merőül bűnöd-
ben tovább-is meg-általkodol, s' ezeket el-követed.

Vagyoné hirtékkel hogy ki-mondatott ellenetek a' kemény sententia,
hogy nincsen az Ur veletek. Deut. 1. v. 41. *Ne menyetek fel és ne harezol-
lyatok a' ti ellenségeitek ellen, mert az Ur nincsen veletek, hogy meg ne veretessé-
te a' ti ellenségeitől.* Száonya és keferőli az én *Lelkem* a' titektek, hogy
nincsen olly orvos köztetek, a' ki ezt a' vérrel folyó sebet meg-orvoslaná,
és jó irral bé-kötőzné! *Mi haszna* ez uton hogy harczolunk, magunkat foj-
togatjuk fogyattuk? Jobb volna a' fegyvert le-tehűnk, a' *Táborozás*na bé-
két hadunk, ha ezt a' meg-akadályoztató köz falt közzűlünk ki nem akar-
juk vetni! *Mi haszna* a' elő-menetele lön eddig hogy ennyi fok ezereen meg-
öletének közzűlünk? Mert keveset nyerénk ennyi fokoknak halálával!
Meg-szabadithattya lsten az ő Anyafentegyházát az *űldözők* keze alól
más uton és módon-is.

Vitéznek nevezet, és személy szerént a' *Tudomány* ellen, a' *Tábornak*,
Vitézlő rendeknek, Fejci, elől-járói, Gubernatori, u. m. Királly, Fejedel-
me, Generálissa, Kapitány, Hadnagya, és akármí tiszten bé-állítatott
rende, a' ki az ő rá bizattatott tisztit, resten, lágyan, tunyán vízi végben;
annak sérényen viselésében csak gyengédeden *puhán*, *A' szony-ember* mód-
gyára forgattya magát.

De hogy hogy vihetné végben reá bizattatott tisztit, holott foka ő ma-
gok első a' gonofságnak el-követésében. *(Ne végye reá a' ki nem ollyan)*
két kézzel kapja, az alatta lévő vitézlő nép a' gonofságot ha láttya hogy az ő
előtte járója *gonosz, seletett erkölcsű, életrű.* Az *fejtiül* vész-meg gyakorta,
a' *nép*, az *ország*, a' *város*. *Esa. 43. v. 27, 28.* Ugy velti-el ofatán az lsten,
a' hamisáért az embert, a' Nemzetiséget. *A' te Atyád vitézkett előfősző,*
és a' te irás magyarázóid hajlottanak el én tölem. Annakokáért ferselmefőke-
iutém a' *sztiségenc Fejedelmis, és a' jákóbot veszedelemre rendeltem, és az*
Izraelt gyalázzata.

Sokan az *Elől-járók* közzűl *lágypástoroc*; ha meg-fonyitk-is az alattok
lévő-

S Z E N T H A D.

15 lévőket, csak *emigy amgy*, hízkelkedő befűddel, édesdeden, igen lágyan,
mint a' *szegény Eli-pap* az ő lator fiait, *1 Sam. 2. 23. 24.* Csak részesüllye-
nek a' *prédált*, *tolvajlott*, *erő-sza* kkal el-vont marháknak, *jóságban*; el-
halgattya affelől alatta való vitéznek latorságát, bűnét meg-élti, és így an-
nak vétkében részes lézen. Nem gondollya, hogy *jaj* vagyon annak a'
végén, *Esa. 33. 1.* *Jaj* ténked a' *ki kőborlasz, prédálisz, tolvajlasz, holott te*
nem kőborlaltatál; ki más ellen hamissan cselekedszel, holott te veled hamissan
nem cselekedszenc. Mikor meg-szűnöl fosztani, *te-is* meg-fosztatol; mikor az
hamis cselekedetnec véget vetendesz, te veled-is hamissan cselekedszenc. Ez lé-
zen jutalmok mind azoknak kik az istentelenségben bé-merülnek.

Sokan *Töké*, nével elől-járók, félnek a' bűnöst meg-inteni, zabolázní,
bűntetni. Innét fokot lstennek büntető ostromul következni az *Elől-já-
rókra*, hogy azoknak *Authoritásoc*, méltóságok, az alatta valóktul meg-
utálatik, femmiben hajtatik; és a' melly vétket meg-nem bűntetett az ő
alatta valóiban, az ő alatta valói meg-bűntetik gyakorta az *Magyistrátusok*-
ban.

Kérdés: Hányféleképpen részesülnek az *Elől-járók*, a' *Magyistrátusoc*,
az ő alattok valóknak bűnökben? Avagy ember, más embernek bűn-
ben, hány utakon sokta magát belé egyeliteni, s' részcsé renni?

Fel: Nyólcz utakon: 1. *Tanács adással*; a' midőn gonosz tanácsot ad
másnak a' bűnnek végben vitelére; mint *Bálám* *Prophéta*, rosz tanácsot
adván, hogy bűnben ejthesse az *Izrael* népet, *Száml. 31. 16. coll. 25. 1. 2.*
Igy *Achitophel*-is bűnre tanácslá *Abolont*, *2 Sam. 17.* Igy *Cajaphás*, *Luc.*
11. v. 49. 2. *Parancsolat adással*; Igy vétkezék *Dávid*, *2 Sam. 11. v. 14.*
Saul, *1 Sam. 22. 17. 18.* *Herodes*, *Matt. 2. 16.* *Herodes Antypás*, *Matt. 14. 2.*
9. *Pharabó*, *ki-jöv. 1. 16.* 3. *Meg-edgyezéssel*, akarattal, véle edgyütt
örülvén a' dolognak el-követésében. Igy esék-meg *szent Pál*, *Act. 22. 10.*
Solt. 50. v. 18. 19. 4. *Isgatással*, kiztetéssel, díztonőzéssel: A' *Sidó*,
Marc. 15. 14. Ezt tilalmazza *sz. Pál*, *Eph. 6. 4.* 5. *Halgatással*, az dolog-
nak vesztelésével ki nem jelentésével, hunyorítással. Ez kőben úrik-
meg szárokat, az halgatók karjai alá párnát vánkost rakogató *Laodiceabéli*
Angyalhoz hasonló *Prédikátoroc*; a' kik féltvén a' *kontzor*, és hogy orrok-
zul a' *palaczk* el ne esék, a' népok bűnőket meg-éltik, ki nem kiáltják;
mellyre nézve az lstennek *Lelke néma ebeknek is* hívja ez illyeténket, *Esa.*
56. 10. A' külső *Magyistrátusok* is, gyakran esnek ez aránt hibásan. 6.
Kedvezéssel, *Párociniummal*. A' jámbor *Eli-pap* e' szerént vétkezék az ő
lator

latorszáinak kedvezvén, csak *emigy amugy* lágy beszéddel inté őket latorságokrul, 1 Sam. 2. 13. 24. coll. 4. 17, 18. Erte nézve szent Pál, Eph. 5. 11. 7. *Társalkodással*, a' mikor a' gonoszban társul adgya magát, Solt. 50. 18. Prov. 1. v. 14, 15. Eph. 5. 7. 8. *Oltsalommal, pártfogással*; a' gonosz-tévőt kézben nem adással, Prov. 17. 15. Ez utakon ejük lelkeket a' kelepczében ama' hitván meg-bélyegeztetett lelkű fecsegő *prokátoroc, Bivác*, kiknek is a' *Tophet* már eleitől fogván el-készítettett. Efa. 30. v. ult.

Mondasz: Minden kicsiny vétekért, sőt még a' tetemesekért-is nem kell az Vitézeket meg-ölni, mert annélkül-is kevelen vagyunk, kár-is a' jó *Ka-onát* meg-ölni.

Felelet: Nem kár a' *Gyilkost*, a' *Tolvajt*, az *hazára tüzet hozó*, Istent büntetésre le-vonó embereket az Isten népe között el-vesztetni ki-gyomlálni, erről parancsolator adott Isten ki, mint bűséggel fellyebb meg-mutatam. Vitéz ember volt *Joáb*, ugymint a' Dávid seregének Fő *Generálja*, az hazának-is valóban fokat szolgált, de a' gyilkosságért csak ugyan meg-öleték, 1 Kir. 2. 31. *Achán-is* nem utolsó ember volt *Izraelben*, de ugyan az lopásért meg-kövezék.

Mondasz: De ki látott szent hadat? *Felelet:* *Abrahámnak* voltanak hadai, de nem olvassuk, hogy Istennélkül valók lettenek volna. Dávid-is had vilos ember volt, és ő alatta voltanak vitézek; mindazáltal, ugyan úgy tésznek az *Nábál* szolgálai felőlők bizonytágot: *Felelte igen jámbor emberc volt az mi hozzánc, és semmi bocszszuval nem illetenec, és nem volt soha semmi szükségunc nekunc mind az idő alatt is, míg ő vélec jártunc: mikor a' mezőn voltunc. Mert mint egy kőfalunc voltac minékunc mind éjjel és nappal*, 1 Sam. 25. 15, 16. *Josaphatrul Gedeonrol-is* ekképpen gondolkozzál.

Még-is mondasz: Nincsen hó-pénze, fizetése a' Vitézlő rendnek, ez okáért úgy korlátban, s' fenylitékben nem szoríthatni a' mint a' dolog kívánná?

Felelet: Ugyan még sem szabados a' *szegénységet* tojtogatni, saczczoztatni Istennek erős fenyegetése és tilalma ellen; hiszem nem az *szegénység* ellen kötöttred oldalára fogyeredet! Vagyon ellenség, *prædállad* és saczczoztalad azt. *Bizony dolog*, hó-pénznek kellene lenni a' Vitézlő rendnek, mert a' mint az Apostol szól, senki-is a' maga sóldgyán nem vitézkedik, 1 Cor. 9. 7. a' rendes urtya ez volna; de más képpen esett a' dolog; rend-kivül történt az haza állapottya; közönséges romlásának orvoslásáért, *Lelki s' testi szabadságért* öltözött fegyverben a' nép, s' nem kellene hát

azért

azért felettebb zugolódni; mert meg-csalhatatlan *jele*, a' ki *hó-pénz nélkül*, ilyen közönséges nyomoruságban nem akar harczolni, nem kell annak felette igen az *Isten*, a' *Haza*, a' *szabadság*, hanem a' maga *öltözödése*. Nem így cselekvének ama' fényes Fejedelem *Borsái István* idejében a' Magyarok, a' kik többire hó-pénz nélkül a' haza szabadságért harczolának.

II. Vitéznek személy szerint az olyan Vitézlő rendek-is, a' kik minden Isteni félelem nélkül üres életet élnek; mintha sem *Isten*, sem *Meny-Ország*, sem *örök*, sem *pokol* nem volna, a' ki soha-is meg-büntetné a' bűnért. Gondolod te a' ki ilyen vagy, hogy az Isten, ez te gonosz cselekedetedet nem láttya? avagy bé-hunt hivalkodó szemmel nézi? *koránt sem*. Mit mond a' *Dávid* Solt. 12. 6. *A' nyomorultaknac pusztításokért, és a' szegényeknek fohászokért, mindgyarást fel-kelet, azt mondgya az Ur, s' meg-szabadítom azokat*. Hogy hogy mérészelz hadakozni, ellenséged ellen ütközetre menni te bűnnék *Férge*, holott el-hitetted magaddal, hogy soha jo szerencsés nem lélszel, mivel elődben állanak, telyes életeden való gonofságodnak *rotpant seregei*, a' melyek félelmet oltanak fivedben, reád rámadnak; lelked ilmeit kétségben ejtik; és így az ütközetről, vihá térsz, gyalázatos furálra kényszerítettél, málokkal-is fégyent vallatz, meg-futamtatod. A' régi Magyaroc nem voltak olyan gyalázatos futok, szaladók, olvald-meg bár az historiat, mely gyalázatos dolgodért ma az Idegen Nemzet nevet, *Comediáz*, jól tudgya doigodat, s' azért mégyen olly bátran szemben veled.) Ha azok fel-kelhetnének ma, vagy meg-tagadnák e' mostani Magyarokat, avagy keferveffen meg-firatnák. Az elött minden népeknek reutentésekre vala e' magyar Nemzetiség; de most fő csaválására mindeneknek jutott. Ez-is következék e' nagy bívnek el-olvadásából, mint hogy szerencsétlenné lett dolgaiban, ottan csak el-illanz, által mégyen az Isten ellenségének *Táborában*. Ekkor tetfik-meg már világoson, hogy nem az *Istenért*, sem az *haza* szabadtására, oltalmára kötött szablját oldalára, hanem az maga *Tolvaj* kívánságának végben vitelért, meg-enyhítésére. Ugyan-is, ember az ő befédéből és cselekedetiből néltetik mind igaznak, mind pedig hamisnak. *Matt. 12. v. 37*. Ha a' *Christus* fustal voltál, s' érette harczoltál, miért emelied hát fel *ellenes sarkad* az áruló *Judással*, *Joh. 13. 18*. *A' Christus* hivi *kőzül mentél ugyan ki*, de nem voltál a' *nyáj* *kőzül való juh*, 1 Joh. 2. 19. Nem mondhattya felőled az *édes Idvezitőnk*: *Ez az az a' kic én velem meg-maradtac az én nyomorúságimban*. *Luc. 22. 28*. *Mivel ítet meg-sagadtad, ő-is meg-sagad*, *Matth. 10. 33*.

D

Te-is

Te is pediglen a' ki meg-maradsz isten igye, és isten népe mellett; hogy ha meg-maradsz csak, e' még nem elég az *idősegre*, (mint fellyebb hallád) a' bont élet kívántatik ide. Ha fonlóképpen mit gondolsz te is, s' mint lében dolgod, ha ez viadal közben azon káromkodással, gonofsággal állás a' meg-olthatatlan tűre! Mert a' ki miben találta, abban ítéltetik. *Es hale esendie a' fa díre, vagy északra, a' mely helyre le esic ott marad.* Préd. 11. 3. Vajha azoknak számát látnád a' kik ilyen alkalmatossággal állottanak *Pokolra!* *Lelked* el-ajulna, *Szíved* el-olvadna benned azoknak fokságát szemlélvén; annál inkább keserves soha meg nem íráthato állapotján! Senkinek is majd, halálához inkább késebbnek nem kellene leoni, mint a' vitézlő embernek; mert egy *vágás, lövés, szurás, lövés*, s' ottan meg-hal; s' a' miben találta, abban ítéltetik. Ha *szikozódásban, átkozódásban, részegségben, gyilkosságban, tolvajágban*, örök halál, vesedelem, a' jutalom; mert a' ki vét a' teknek, a' testből arat vesedelmet magának, Gal. 5. 8. Oh a' nagy Istenért Vitézlő rendek, ne tartsátok játéknak, s' kockának *Lelkedet idősejéget!*

Ist már azt mondod: Ezek mind így vadnak, Lelkem ísméretit tészen mind ezekről bizonyosságot, s' meg-csalhatatlan jelének is látom ezeket, eddig való boldogtalanságunknak; De hogy ez után, magunk kárán tanulván, inkább bölcsőbbek lehessünk, jer taníts meg, micsoda utakon s' módokon orvoslhatánk meg mind ezeket, s' állíthatánk is dolgukat jobb karban?

Felelet: Az Hadakozásnak Mesterséges tudományról kell ez aránt értekeznünk. Valaki azt kívánja, hogy a' *hadakozásban* boldog előmenetellel dolgozék üllyenek; Szükség annak felelte igen, a' *Hadakozásnak requisitumai* jól meg-vizsgálja; annak környül álló dolgait jól meg-fontolgya, igazán hadakozzék.

Az igaz Hadakozásnak *törvényes Regulái* két karban állítatnak:

Első, helyhez tetett, az hadnak igaságos voltában; Légyen *Igaz*. 1 Kir. 14. v. 18, 19, 20.

Második, a' hadakozásnak cselekedetiben, *Áltójában*, 1 Chron. 13. 6-11.

A' Hadakozónak légyen *igaz oka*, *igye* az Had indításta; mivel az igaz igyért kívántatik a' hadakozás; a' helytelen, hamis, nem kényszerítésből való, semmiképpen nem javaltatik, s' nem is hasznos.

Példának okáért: Az mai hadakozás, mely a' *Magyarok és Németek* közt fenn vagyon, valamelyik réfről igaznak kell lenni: vagy az *Magyarok*,

avagy

avagy az *Németek* részéről. Ha igaz és helyes a' *Magyarok*ra nézve, hamis és nem rendes a' *Németek* rendire. *Ellenben:* Ha pedig a' *Magyarok*ra hamis, igaz léfzen a' *Németek*re nézve. Ez kettő között igaz ítelet miképpen tehets, s' el-igazodhatsz ebben, vigyázz im ezekre:

A' törvényes igaz Had, ekkor léfzen rendes, ha törvény szerént való igaz Magyistrátusok, u. m. *Királyról, Fejedelemtől*, a' népek előjárólul kezdődik, indittatik, *igaz* és fontos okokra, szükségessé végekre, s' hasznos dolgoknak végben vitelére nézve, *regulás* cselekedetek által. A' minémü vala *Asa* Király Jeroboám ellen, 1 Chron. 13.

Ez három dolgok szükségesséppen erre meg-kivántatnak.

I. *A' Személyec*, kiknek kötelekségeiben áll, és a' kik közt az *Had* támad.

II. *Az Ok*, úgy, a' miért az hadakozás léfzen, indul.

III. A' *jo mód*, mellyel meg-határozatásék, korlátban vételék, minémü szabadon uton kellyen azt el-követni, módgyával légyen.

A' *Személyec* ha gondolod; Ebben meg-kivántatik mindenek felett. I. Kinek kell hadakozni. a. Kik ellen szabadon? tilalmasé, nemé?

A' mi az első nézi; magános személynek, egyáltalában tilalmas: hanem *Publica persona*, közönséges személy légyen az, a' melly igaz törvényes uton jutott a' *Magyistrátus* tisztre, úgy mint a' kinek, és s' kire Isten-től biztatott a' *Republicánac*, Polgári társaságnak igazgatása. Ez uton indítának hadakozásokat az Istennek népe közt *Moses, Dávid, Josua*, ellenségek ellen. A' *magános, edgyes* személy, *Privata persona*, ha a' Magyistrátusnak akarattya ellen, magahitességéből, magát az helytelen hadakozásban bele egyeliri, felelte igen vétkezik. *Más oka vagyon*, s' külömb karban álltatnak azok a' *személyec*, a' kik nem *simpliciter* egyáltalában, nem minden tekintetnek kivül alája vettettek a' felső hatalomságoknak, a' kikre biztatott a' *Republicánac* *adminisztrátója*, igazgatása, törvényeknek ki-folgáztatása, hogy a' Polgári társaságot oltalmazák, *gubernállyac*, kermányozzák, s' békeféségben tartásák. Ezek noha nem első Magyistrátusok, de ugyan az *első* után rendeltetett *Bírác*. A' minémü vala *Dávid* még *Saul*-nac életében, a' ki hadat indita a' Philistusok ellen, seregét gyűjtven ellenek, hogy az *Kekila* városlát a' meg-fállás alól fel-sabadítsa, jollehet a' *Saul* ut erre parancsolatot nem vett vala, 1 Sam. 23. Így a' *Macc-beusok* is igen jó cselekvék, hogy ellenségek ellen fegyverhez nyultanak.

II. *Kérdés:* Kik ellen szabad Hadat indítani és hadakozni?

D 2

Fel

S Z E N T H A D.

Felset: Szabados Hadakozni csak az ellenség ellen, akár külső akár belső legyen az. Ekképpen hadakoztanak ellenségek ellen, *Abrahám és Jósue*, kiknek ellenségek külső vala. *Az Izraeliták* magok felekezettek ellen, kik belsők valának a Bénéjminiták ellen. *Birá. 20. Dávid-is* az Izrael ellen, a' kik az *Isibetnece* pártján valának, *Abner* hadnagyságában. *2 Kir. 2. Tílalmas*, és nem *Szabados* ellenben az *Atyafac*, azon vérek, azon vallásuak ellen harczolni; (a' mint ma cselekednek az igaz *vért*, igaz *Magyariságot*, igaz *vallást* meg-tagadó *Hajda várofi Gadavínusi* természetű *bírván* emberek, és ezekhez hasonlok) Nem akará Isten hogy *Reboám* Judának Királya hadakozzék az ő Attyokfia, a' *Jeroboám* és az *Izraeliták* ellen, a' kik a' *Dávid* házatul el-fakadtak vala, *1 Kir. 12. 24.* Ez utón nem szabados hadakozni az Atyafinak egy máffal; akár külön országbeliek legyenek azok, akár pedig azon társaságnak veled együtt élő tagjai, vagy vér berént valóik. A' mellyet ha valakik vakmerőképpen el-követnek, Istennek rettetes büntető ostromát el nem kerülők; mint az Ephraimiták példája ezt igaznak lenni világosan tanítja, *Bir. 12.*

IGAZ OKA A' HADAKOZÁSNAK.

Az igaz Ok, úgy tébi az Hadakozást rendelté, Igazná.

Szolgáltatunk pedig erre, vagy mi *magunk* avagy *mások is* alkalmatosságot. Magunk ekkor adunk igaz okot az hadakozásra, A' midőn.

I. *Az igaz Isteni tiszteletet* az hazában szíveffen mind két kézzel oltalmazzuk, meg-tartjuk; minden *Impetitori* üldözdi és kergetdi ellen, (akár kívül valok legyenek azok, akár az hazának lakosai) bátorossággá tesszük, és mind az vérig ezért szíveffen harczolunk. Bizonyittyák e' dologra példák, *Jos. 12. 31. Neh. 4. 9. Dan. 11. 34.*

II. A' *közönleges igazságnak*, ki nem szolgáltatott, avagy háborgatott, e' vesztőt meg-zabolázzuk, és érdemlett büntetéssel büntettjük, s' tisztekre serkentjük. Ez végre hadakozásnak az Izraeliták a' Bénéjminitákkal Isten parancsolatjából, *Bir. 20.*

III. *Az Országának* szabadságát, közönleges békességét, a' Földnek lakosait, s' annak javait meg-örizzük; vagy a' prädáló ellenségtől vissza hozzuk, nyerjük. *2 Sam. 8. és 10. és 11. Bir. 19. 29.* Nincsen-is egy igazabb ok a' fegyver fogásra, mint az *bódlásnak*, *Jobbágy* szolgáltatnak el-távoztatásért, a' hatalmaskodni akaró nemzetség ellen, midőn ki-kelünk, s' fegyvert fogunk; és a' kik szép szabadságunktul meg-akarnak bennünket fosztani, s' ilyen módon szolgálai állapotra juttatni, azok ellen kezünket fegyverre vetjük.

Má-

S Z E N T H A D.

21

Mások is, a' kívül valók, szolgáltatnak igaz okot. Ekkor, A' mikor.

I. Jámor borbédink, (legyenek bár más nemzetség) velünk egy vallásuak, igaz vallásokért, nagy hatalmassan, istentelenül, az hamis vallásuaktól, *üldöztesnek*, háborgattatnak, *el-nyomattatnak*. Tartozunk Lelkünk kötelelése alatt, ezeknek ilyen nyomorúságoknak idején (ha tehetőségünkben vagyunk) oltalommal meg-szabadítással lenni, segítségkre menni. Így cselekvék régen a' nagy *Constantinus* Csásár, a' midőn hat rendbéli vérhűt ellenségek ellen a' keresztényeknek, u. m. *Diocletianus*, *Maximianus*, *Galerius*, *Maximianus*, *Maximinus*, és *Licinius* ellen alkalmas időben segítségkre méne; és Isten jó voltából rajrok hatalmat vévén meg-szabadítá, szabadságokban helyre állatá.

NB. Segítségül lenni annak okáért a' kívül valóknak, (a' minéműekről főllának) kiváltképpen az *hisnek vallásnak* dolgában, nem csak nem főkéeg, hanem ugyan *lelkünk* kötelelése alatt-is, kénserítettünk.

II. A' mikor *Confederatiók* borbédink, kikkel *szövetséget* frizget tartunk ellenségek miá prädára jutottanak: akkor frígyes és szövetséges köteleléseink tartya, hogy azoknak segítséggel legyünk. E' végre *Abrahám* Attyafának a' *Léibnac*, a' *Sodoma és Gomorrabíliekkel* egyetemben segítségére, az ő házában fel-nőtr szolgálai tal-fegyverkezék; és őket ellenségeknek, kezékből ki-szabadítá, a' prädát vissza nyervén, *Terem. 14. Az Izraeliták is* a' *Gibeonitákat* így szabadíták meg ellenségektől, *Jos. 10.*

Ezekon az *Okokon* kívül, senki ellen nem szabad hadat indítani, akár kinek-is; mert hogy ha maga fel-tuvalkodásból, vagy *másnak* meg-utálásból valamelly, és valaki, helytelen s' hafontalan hadakozásban ő magát bé egyelíti, s' másokat is ellene fegyver fogásra indit, mind magának, s' mind hazájának, *Országának*, nem kicsiny veszedelmével és kárával, ennek boldogtalan ki-menetelit meg-tapasztallja.

Példa *Amásas*, Judának királya, *2 Kir. 14. Jósias* ugyan Judának Királya, *2 Kir. 23.* Illyen vala a' mi boldogtalan forunk-is. *1657. est:*

Avagy; ha ki hadakozást, hadat e' végre indit, (Isten segedelmenélkül) hogy országának barátát killyebb vetesse, másnak jószágát prädálhassa, (s' másként békességben élők volnának kikre mégyen) semmi igaz oka nem lévén; ez-is a' büntető ostromát el nem kerülő, hanem gyalázattal illetetik. *1 Kir. 20.* Ekképpen indita hadat *Benhadad Acháb* ellen, mellyért elis veszté dolgát.

MÓDGYA A' HADAKOZÁSNAK.

Az Hadakozás módgyának-is, rendelnek illendőnek kell lennie.

D3,

Vala-

22 S Z E N T H A D.

Valamint hogy az igaz ok, ha vétkeffen viseltetik, lében nem igazzá, s' hibásá; Így az hadakozás-is, ha jó módos, jo utat abban nem követnek az Hadakozó bémélyek, helytelen nem igaz lében.

Enek pedig igaz módgya ebben áll. 1. Ha az elől-járok Hadi-vszérek, a' kegyetlenségét, igen meg-zabolázzák, s' fojtyák, szabad-sakára kényyére nem bocsátják.

2. Igazittya a' Hadakozásnak módgya ez-is, a' mikor szükségesséppen meg-kell lenni, hogy kardra vésék kezeket: egyéb út s' mód nem lében, vagy meg-előzésére, sem el-érésére a' dolognak. Meg-kell próbálni, ugy vagyon elsőben, s' minden efközöket, és utakat el kell követni, ha hajó az ellenség a' békefégre: inkább ez uton, hogy sem mint fegyverrel, fok embereknek kárával, fogyásával, szükség eleit venni ha lehetséges. Illyen maga gondolatlan, mint egy eső vesett, indita egykor boldogtalan csatás Acháb, Rámód-Gileád ellen, a' melly ő neki sör gyanánt lón, mert el-veve azon a' harczon, 1 Kir. 22.

Ha pedig ugyan csak kardra kél a' dolog; ama fene kegyetlenséget, a' ragadozást, prädálást, erős p-rancsolattal a' vitézlő rendek közt tilalmazni felette igen búkség. Jó példa lón ebben Abner, meg-intvén Joábor. 2 Sam. 2. Vérték ez ellen a' mi hadunk a' Keresztes mezején; melly rendetlen cselekedetnek valóban is meg-adá az árrát, addig csak a' kápinac, hogy vitéz térvén az ellenség, inkább csak tupodtatta a' rendetlen népet.

A' Hadakozásnak meg-előző törvényes Rögulái.

Végei a' hadakozásnak. Minck előtte harcznak mennének; némellyec tartoznak annak jó móddal való hozzá késülnire; némellyec a' hadakozásnak harczolásnak idejére: némellyec pedig a' harcznak végben meneteli utánra.

A' jo késülnire ezek kívántatnak meg: Az elől-jároknak, u. m. Felszedelemeknek, Generaloknak, Kapitányoknak, Hadnagyoknak rítési kérések: Először olyak, a' kiket mások által, más bémélyekre bízván visznek véghez. Másodszor; mellyeket tulajdon magoknak szükséges el-követniük végben vinniük. Deut. 20.

A' mellyeket mások által kell végben vinni; azok a' bémélyek, vagy az alattok való köz rendből állók; avagy Ecclesiásai személyec, Prädikátoroc.

A' Vitézlő rendek között; némellyec rendeltettek, deputáltak az élőknek, tábori eldelnek, Commensalsnak gondgya viselésére, Birák. 10. 10. Igen meg-tartya ezt a' jo bókást a' Török nemzettség táborozásában, mellyet szememmel láttam.

Né-

S Z E N T H A D.

23

Némellyek a' vitézlő népeknek egyben gyűlésre, elő állatására, annak serényen való monstálására, vilgálására. Ezeknek tíftek: A' Tábori munitionokra, (minteműek, Agynoc, Puska, Fegyverec, Puska-por, Golyó, s' több ezekhez ha sonlok) forgalmatos gondgyok légyen; ne fogyatkozzék-meg akkor a' vitézlő rend, ezekből a' mikor harczra crednek. 2 Chron. 32. v. 4-5.

Stráfa Mestereket, a' mellyeket elő állattanak, azok a' serényen való vigyázásra, czirkálásra forgalmatos gondot viselleyenek, melly edgyik lelke, a' Tábornac; hogy valamiképpen vigyázatlanságban a' nép ne talátsfák, és így az ellenség miá prädára ne jusson.

Az Ecclesiásai személyeknek Prädikátoroknak is jelen létek a' Hadban, elmulthatatlanképpen búkséges e' végre: 1. Hogy Istenül tanácsos kérdgyemec; ugyan is Istennek tanácsából kell hadat indítani. Birák. 1. 2. és 10. 18.

2. Tanítás okfásád előben a' vitézlő népet, hogy Istennek előtte magok meg-alázodott sível legyenek, fel ne fuvalkodgyanak, vagy népek sokaságában, vagy az úgymec igaz voltában; e' serént, ugy ne járjanak, mint a' boldogtalan Israel népe egykor, Bir. 20.

3. Igaz hittel, Istenben való reménsséggel, igaz penitentia tartás által, igaz meg-alázodott sível, bűnének bocsánatgyának kéréstvel, Isten nevének segítségül való hívásával, erős bizodalommal, dollyanak a' harczra, viadalra. Ugy hogy ha a' harczon el-esnek is, tudgyák meg, hogy drágalatos az ő haláluk Isten előtt, Pál. 116. 15.

4. Biztassák a' vitézeket ezzel is, és fíveket erőssítsék, hogy az ellenség Isten nélkül való, az Isten igazán segítségül nem hiija; bálványozó, az igaz Isteni tífteletet bálványra ruházta, attul várja oltalmát, jo szerencsétjét, boldogittatását, melly nagy Jele az ellenség meg-veretetésének.

5. Igaz hittel mennyenek a' csatára; igaz hitből csatázzaanak, a' félelmet tőlök távol üzzék. Istenért, a' Jésum vallásáért, az Haza Lelke s' testi szabadságának helyben állittatásáért, meg-marasztásáért, ő zvegyekért, Árvaikért, Feleségükért, Fiókért, lányokért, minden félelem kívül bátran harczollyanak Neb. 4. 14. Gondolván azt, hogy ezeknek feregeivel fokott Isten ki-menni ellenségek ellen. A' tíftelet, a' bocsátet, az halálmal nagyobnac tartván.

6. Régi jo eleinknek dicseretes példajokkal, hadakozásokkal, nyereségekkel, ellenségek győzésével, fíveket erőssítsék, bátorítsák. Igen nagy előmenetekre vagyon az illyen bátorítás a' vitézlő rendeknek s' többire majd fáradhatatlanná tífteket.

7. Ahoz való textusfókat, illendöket az Isten könyvéből ki-bedegeffek. Es hogy a' hadakozás nem a' vak szerencsétül fármazik, hanem Isten.

túl engedtetik, attul kormányoztatik, és is fokta azt boldog véggel koronázni, búséggel elő fámlállyák.

8. Ide való a Sacramentumoknak ki-solgálatása. *Mind addig is nem győző meg az Izraeliták a Benjaminitákat, a míg az elő számlált dolgokat végben nem vité, el nem követé.*

Másodszor: a Vitézlőrendet tilalmazták: 1. A' vakmerő bátorságtul ojják magokat, és mintha már kezekben volna a' győzedelem, afféle hitván reménységgel magoknak ne hízkelgedyenek. E' miatt bégyenüle-meg Benhadád, a' Syriai Király, 1 Kir. 20. 10. 2. A' Döslélt, bor italt, rése-geskedést, (mint annyi meg-fogo kelepczét) méssé kerüllyenek. *Javalom én ma a' Töröknek táborban való magoc viselését: másfor is ugyan, de Táborozásnak idején, mennyire el-kerülük a' testi bátorságnak meg-bégyenítő munkáját, az egész kereszténységnek nagy példa ado tükör ez ec ebben.* 3. A' győzedelmet, igaz hittel, igaz meg-téréssel, tüntelen való imádkozással reménylék: ekképpen tanitványlsten is az embernek kariát a' hadakozásra. Solt. 144. így erőstüti és bátoritja meg az ellenség ellen fivét, ugy adgya a' győzedelmet is kezében, Sid. 11. 32, 33. 2 Sam. 22. Solt. 20.

Mert ámbár légyen a' népek igaz ügye, oka a' hadakozásra, de ha meg nem alázodott fivél lésen, nem lésen békesége lstennél. lstenre nem figyel-mez, ellenségétül meg-veretik, és pionsággal gyalázattal bé-borittatik, Birák. 20.

Harmadszor: biztassák effelül is a' népet; Hogy az ellenségnek sok és számos, fegyveres ijesztő voltátul meg ne rettennyenek! hitefék-el azt ma-gokkal, hogy lstenöl meg-engedve vadnak a' hadakozások; lstenöl kormá-nyoztatik, és lstennek kegyelmes jelen volta ő véllek vagyon, igaz igyek-is lévén; az ellenségnek pedig hamis ügye, oka vagyon a' hadakozásra. Ek-képpen jára ferenccsellen egykor Abia Jeroboám ellen. 2 Chron. 13. v. 12, 13.

A' Hadnak elől járó vezérinek tistek, a' mellyeket magok bemélyében el-kell kövteni, végben vinni. Minéműek: a' vitézlő népnek jól meg-válas-tása, vizsgálása, és annak jó rendben, és karban való állatása, Deut. 20. 5-9.

A' Vitézeknek meg-vizsgálása ebben áll: (1) hogy az lstennélkül va-lokat, lstenifélelemtül töreffeket, a' czéges bűnből előket, *solvajokat, gyilkosokat, paráznakat* köztök el-ne fenvedgyék; a' mellyekért, még a' többi is meg-büntettetik lstenöl, mint az Israel népe, az Achán bűnéért, Jos. 7. (2) Tanácskozzanak forgalmatollan, ösvegyőjtven a' Hadnak Vezérét, látott, hallott, próbált rendeit, miképpen kezdgyenek a' harcchoz, ugyan-

Ugyan-is minden meg-előző tanácskozás kívül harczot állani, elől-járo Hoff Mestere meg-bégyenítteleknek, meg-veretteleknek. 2 Chron. 25. 17. Luc. 14. 31. Hadi *Szaratagematáknak* ujj gondolt mesterétgit, practikáit el-követni, felette igen hatnos segéde a' hadakozásnak, nem-is tilalmas, Jos. 8. 2-48. Bir. 20. Miképpen kellyen az ellenségnek élését, vizének kút-jeit miképpen tölcsek-bé; hogy annyal-is inkább nagyobb búséggben légyen az ellenség, 2 Chron. 32. v. 4. *Kémeknek* edgyike a' máfikot ottér-je: ez is segéti a' hadat. (3) Gyenge és félelmes bívüket, a' hadakozá-sra alkalmatlanokat, tudatlanokat, kapálokat, öksér, ló, disznó páfzovakat, (2' kik nem hogy elő-menetelikek solgálnának, sőt inkább romlásokra nagy okot adnak,) közdítők el ne fenvedgyenek, Deut. 20. (4) A' hada-kozo népet (minek előtte a' viadalra vinnék) meg-probállyák, vizsgállyák, oktaslyák; miképpen kell az ellenséggel szemben menni, az ellenségnek mi-csodás természetü vagyon a' hadakozásban, elő-fámlállyák, arra meg-tanít-sák. *Ordinantiáját*, hadi *Disposícióját*, miképpen faggathattlyák mennél hamarább keveslebb károkkal, mindeneknek előtte eleikben írják, rako-gassák.

Ez ilyen hadi *prudentiáját*, *Militaris actióját*, vísi végben minden napon az *Eszaki Nemzettség*, a' mikor harczra ered, s' ugy kéfűti a' hadakozásra a' vitézeket: innen is vagyon már neki (hogy így bolylyak) jó ferenccs győze-delme. Mindennapon el-ki vísi a' vitézlő népet; két rendben állattya, mint a' hadakozásfokott lenni, ösve lövöldöbeteti; az első karban álló mi-helt el-lövi puskáját, ottan hátra áll, el-kéfvén addig ujjban ő magát mig reá kerül a' sor. *Igy kelléne ma a' mi Magyarinknak magokat gyakoroltatni a' hadakozásban; de szűgyenlenc őh ezt el-követni, azonban a' nagy tudatlanság miá, csak hullon hullnac, veszen vesznec.* A' mennyin el-vébének e' mai boldogtalan csatázásban, a' Magyarság közzül; Országos hadakozásban, csatában sem efelt volna több, a' tudos és próbált nemzetiség közzül; mert okolon, próbálton, tanulton, nem bolondul mégyen a' viadalra. Azért ne bégyenlyük a' Tanulást ebben is; mert nem szűgyen tanulni, de szűgyen nem akenni tanulni: Ugy is nyerjük a' pályás. (6) Hátral erős lereghu-jtokat rendellyenek, állassanak, kik bátran az hadakozo népet noditsák, biztassák.

Az hadi rendnek, jobb modgyával való jókarban állatása ilyen sokott lenni. Hogy abban első a' Fejedelem, következik utánna, a' hadnak Generalisa, hadi brátja; ezek után az Exercedes Kapitányoc, Századosoc vagy Hadna-

gyoc, Tizedesec, a' mint ezt Catalogusban elő-számlállyá az Istennek Lel-
ke, 2Sam. 13. 2Kir. 4. 1Kir. 12.

NB Az ellenséggel való szemben szállásban, való menésében, mind az had-
nac Elöl járónac Fő főrendisec, s' tiszteisec, s' mind a' köz vitézeknek tiszte.

Az Hadi vezéreknec, kettős tiszte, avagy két félek; Az elő nézi az Istent,
a' másik az embereket. Istenne néző, hogy ő hozzá igaz bittel, bűneiből ki-
térjen; űter segítségül fíradhatatlanképpen hja, ő benne reményen, bá-
tyául, páitult őtet tartsa, és a' győzedelmet, nem a' maga cséne, okoságá-
nak serény forgolodásának, hanem Istennek tulajdonítsa, nem a' vitézek-
nek bátor sívének, s' fegyverének. Solt. 20. 2. és 44. 13-8. 1Sam. 17. 47. Ek-
képpen nyerték-e' régen a' győzedelmet, a' kogyes Istentől királyok; kik is
Istennek tulajdonították a' hadakozásban való elő-menetet ellenségeknec
meg-bégyenítettését, futamtatását, Solt. 33. v. 17.

Az Emberekentő tiszti is két félek; Az első az alatta lévőket. A' má-
fik az Ellenséget nézi. Az ellenség körül való tiszti, minek előtte az űtkö-
zetre mennének, hogy azokat intse, kérje a' bép békességre, jo Conditió
alatt békélyék-meg véle ha lehet, minden sabados utakat, és modokat kö-
vessen-el a' mennyire lehet, vagy magánossan, vagy mások által, mint fel-
lyebb-is. Deut. 10. 10. Jud. 20. 12. 12. 2Chron. 13. 4.

Az ő alatta valóihoz való tiszte is két karban helyhezttettek; Elő, hogy
a' vitézeket bátoriságotokká tegye, fel-foval bátorítsa; Másic, helyhez-
tett az űtközetnek el-kezdésében, 1Sam. 10. 9. 10. 11. 12. 2Chron. 20. 16-19.

A' bátorításban ezec rendel. 1. Hogy a' ferényen, sebesen való csatára
ferkentse, ébre sse, és intse, mind az Istennek jelen létével, és hatalmával erd-
sittse őket, 2Chron. 31. 6, 7, 8. Mind pedig az ügyec, oknac igazságos voltá-
val, s' annak meg-mondhatatlan becsületivel, s' hasznával. t. i. az Isten di-
csóségéért, az Isten városának tistóságában való meg-maradásáért, Lelki
sejti szabadságának meg-nyeréséért, s' jo karban állittatásáért, Feleségéért,
gyermekéért, Hazájokért, fíradhatatlanképpen vijjanak, Neh. 4. 14.

Mind pedig jutalmoknac, premiumoknac ígéretivel, s' meg-rellyesítésével
biztatásik, mint Joáb és Josua cselekedének, 2Sam. 10. 11. 12. Így vagyon-
Belgiumban és Angliában is. Sőt egébe nap nyugoti Országokban.

2. A' népnek jo ferencsés elő menetelékért, mind kíváltképpen, s'
mind közönségesen könyörgéseket, háladásokat tétessen, 1Sam. 7. 7.
Maga is a' Vitézekkel egyenlő sível könyörögjön. 2Chron. 14. 11. zst az
utatköveté-el Ase király, a' midőn a' Szerecsenek ellen ki-menne hadakozni,
2Chron.

2Chron. 20. 7. 8-11. Josaphát is a' Moabistákkal midőn hadakoznék, v. 12.

Az űtközés elein, a' fereget hadi mesterseggel el-rendellye, intézze a'
minemű rendet kíván az ellenségnek Hadi dispositioja, ű is a' beréut, vagy
Ek. formán, vagy Hóld, vagy négy begeleltre rendellye a' Serget, avagy a'
mint leg sűkségesb. Ezek az Hadak Vezérinek tiszte.

A' Vitéző rendeké pedig; mindeneknek előtte, hogy bűnökről keferve-
sen Istennek vallást tegyenek, azoknak bűnök bocsánattját kérjék a' Jésus
Christus nevében, mint az Izraeliták, Bir. 20. Hidyenek az Istennek
besédének, 2Kron. 32. 8. Istent segítségül híván, erős sível harczolván,
1Kron. 13. 14. mind addig harczollianak, mig ellenségeket meg-győztik,
és el-kergetik. A' prađa kapdosásért, a' rendet el ne hadgyák, (mint az
Magyar hadnak szokása, a' azonban ott vesnek) hanem mind addig vijja-
nak, mig győzelemmel vitéfi térnek, s' ugy térjenek ostan a' prađa el-
ostására, 1Sam. 17. v. 52, 53. Olvasd ide a' győzelemesködő fegyverben
le-tett Regulákat ű. Az Hadnak fővétnékét, a' Fejedelmet a' csatában,
bé ne elegyítsék, el ne bocsásák; hogy valamiképpen el ne vessen, és így
a' népnek síve el ne olvadgyon. 2Sam. 21. 17.

Az Harcznak végben meneteli wán ezec rendel, vagy a' Győzelem-
ec, avagy pedig a' Futásra, el-feladásra nézve.

A' Győzelem után, külömb tiszte vadnak, mind az elől járóknak,
mind az Vitéző rendeknek, mind az Istenne, mind a' rabságra estekekre, mind
pedig magokra nézve. Az Istenne nézve; Istenne nagy hálákat adgyanak,
hogy győzedelmet adott ellenségeken. Terem. 14. 20. 1Sam. 7. 11. Száml.
31. 28-50. Hogy meg-ismérjéc mindenec, hogy erős a' mi Istennac a' Jéhoa,
1Kir. 20. 28. 30.

A' Hadnak Vezéri, a' győzelemnek dicsóségét Istennek tulajdonít-
ták, nem ugy mint amaz Nebucadnezár, ki az ő bálványinak adá, Hab.
2. v. 11.

A' Rabságban estekekre nézve, hogy azokat kezekben meg ne öllék, kik
a' harzon életben meg-maradtak, 2Sam. 25-28. kedvezének az Izrac-
liták a' Benjáminitáknak, kik a' harzon elevenségben meg-maradtak, Bir.
21. hanem ha Isten akarja őket meg-ölelni, mint a' Kananeusok. Jos. 6. 20.
1Sam. 15. 3. Az Affonyi állatokat és Leányokat sűzségeken meg-tar-
ták, meg ne seplőttsék. Száml. 31. 17, 18. A' Foglyok rabság alá rekes-
tesselek, vagy adó-fizetők ké-tettesselek. Deut. 20. 10. avagy ha meg-
szolnak, fejek váltását meg-adván, sabadon el-bocsátattassanak, elég-
ges eledelt nekik adván, 2Kron. 28. 8, 9. E 2 A,

A győzedelmeskedő Vitézlő rendnek is tiszti ez. 1. Hogy ha közönséges jóra illendőt vagy hasznost látnak a nyereségben, azt meg-tartsák; Deut. 10. 19. 20.

2. A' prädát az igazságnak mértéke szerint osszák. Elsőben-is pedig az Istennek senteltetett, az *Ecclesiáskra* nézőket ki-adgyák *sáfárvolyák*. Azoknak-is hasonlóképpen részt tegyenek-a' kik őltalomnak vagy őrizetnek okáért a' harezról el-maradtak, jelen nem lehettek; Terem. 14. 24. Szám. 3. 26. 1 Sam. 30. 23.

3. A' győzelem után, ide s' tova lovagolni, s' jární, nem mindenkor bátoraságos, s' mind a' két föltre bátoraságosan alunni, vigyázatlankodni, nem tanácsos. Félni kell és tartani, hogy a' meg-győzetterett ellenség újabb viadalhoz készülvén, sereget ne gyűjtsön, és így váratlan reájok ne űsön, rohannyon. Szükség hát ellenek vigyázni, őrszát állatni, magokat meg-erősíteni, és az alatta valókra nagy forgalmatossággal vigyázni; 1 Kir. 20. v. 22.

Ha pedig, Isten igaz ítéletiből a' győzedelmet adgya az ellenségnek, s' az ő Népét meg-futamattya; az *Hadnac* elől járóinnac kötelező tiszteken áll, hogy minden jó *eszközök* fel-keressenek, talállyanak, mely uton mód on az el-öslött hadat ujjobban övé gyűjtsék, síveket bátorítsák, ne olvadgyon és nélagyullyn meg sívek annyira, hogy kezekről le-tegyék, rajta fel-adgyanak: hanem magok meg-alázásával Isten meg-keressék, lelkeket előttréki-töltsék, Istenben való bizodalommal ujjobban ellenségekre indullyanak, nétalám mássor az ő részekről áll, s' nélkül adgya a' győzedelmet; Így cselekvének az Izraeliták, Bir. 20.

A' helytelen, és nem igaz, hadakozás pedig az: a' mely indittatik, és kezdetetik olyan semélyektől, a' kikhez nem illenék, és a' kiknek nem igaz, hanem hamis igyek vagy on a' viadalnak el-kezdésére; a' mellynek mind végei és módgyai hamissak, és az igaz hadakozásnak végeivel ellenkeznek.

Efelette igen meg-kell őni magát embernek ettől, úgy mint kinek *Authoritása* nincsen chez, azonban a' Nemzetiség Polgári-társaságnak-is romlására, pusztulására szolgál az illyenek. Világosan tanítva ezt a' *Jeroboámmac* boldogtalan hadakozása az *Asa* Király ellen; a' mely viadalban el-vesének az Izraeliták közzől őt száz ezer válogatott férfiak. 2 Kron. 3. 17. A' *Josías* a' *Pharao Néco* ellen, 2 Kron. 23. 29.

Eddig a' *Tracta* a' *Hadakozásnak Okáról, Módgyáról, Végeiről.*

L. H. A. S. Z. N. A.

Okta

Oktaissal öfve kistett *Intés Serkenés*: Serkenyetek és ebredgyetek-fel, avagy csak utólyára, egéslen *Vitézlő Rend*! Esméld-meg magad régtől fogván sok károkat vallott *Magyar Haza*, a' ki most a' kelerűségnek és a' sívedet fojtogató bánatnak fél-veses Tengerén bándodva bándódl! Meg-eméltő és el-epesítő bánatid im minden nap halom módgyára, ugyan-reád todulnak; a' nyavalyáknak edgyik mélysége más mélységet kiált rajtad; mellyben ha jo Istened meg nem fán, imé valóban sílyedezel, félő hogy egéslen belé ne merülly. Ha édes meg-váltód kézen nem ragad hamar, s' csendes partra nem vezet, a' földig le-nyomattatol, s' a' pokolig alá vettetel. *Serkeny-fel! Serkeny-fel* avagy csak utólyára! Ha más kárán eddig fel nem ebredtél, a' magatok fíralmas forsán, a' kit rajtatok mindennap kelerveffen meg-tapaftaltok, eméllýetek-meg ti magatokat. Aze a' *kü-salt*, aze a' *gátot*, a' melly eddig meg-tartoztatta a' ti Isteneteknek ti hozzárok valo jo voltát, közzülletek ki-gyomlálván velsétek-ki. Miusoda az? meg-tanít erre az Istennek lelke *Elia*snál, cap. 59. v. 1. 2. Imé az *Urnak* keze nem rövidült-meg, hogy meg nem szabadíthatna, és meg nem siketültek az ő füleit, hogy meg nem halgatbatna. De a' ti hamiságtoc rítet *küömböset* ti köztetek és a' ti Istenec közt, és a' ti bñeítec miatt rejtezett-el az ő orczája ti előttetec, hogy meg ne halgatbatna; Mert a' ti kezeitec rakvác vérrel, hamissággal, iszentelenséggel. Ez az a' rekes, ez a' gát, a' ki meg-rövidíti Istennek füleit siketefekké tési, hogy meg ne halgasson nyomorúságinkban, és az alól fel ne szabadíttson. Ez ellen az akadályoztató méreg ellen adgya az Orvosságot K. János-is a' vitézlő rendeknek, ha akarják hogy lelkek id-velségét meg-nyerhessék, igaz penitentia-rítás által Istenhez térhesseken; tehát *Felebarátjok* nac meg-rontásául, csalárdsággal álnoksággal való meg-károftásául, oltalmazza magokat: külső dolgokban is, ekképpen boldogíttatnak. Így vévé későn, el-utólyára ő magát esében a' fogságbul haza jött *Sidó* nép, a' ki-is erős átok alatt kötelezé magát az Istennek sívo szerint való keresésére. Neh. 10. 29. Ragaszkodának az ő *Asi*yoksaival a' síu emberekei, az Isten *Törvénye*nc meg-pecsételt könyvéhez, és el-jövénec nagy átkozódással, és esküvéssel, hogy járnának az Isten törvényében; melly ki-adatott *Mose*nc az Isten szolgájának keze által, és meg-örízte az *Urnac* minden parancsolait.

Szánnýatok a' Magyar hazában az Istennek dicsőségét melly a' porban hever; Szánnýad *Leiki* a' tefti szabadságotul való meg-fotattatásodat; Szánnývetésre, bujdosásra, éhel halásra juttattatásodat; szitokkal átokkal hogy ésed kenyeredet. Velsétek-ki, őt velsétek-ki közzülletek a' lok idegen

E 2

idegen isteneket, mely a' fok el-áradott gonoszság! A' fok begyenyeknek nyuzóját, kóborlóját, szecszoltatóját; hamis istentelen patvarkodással, vándorlással sekaknak meg-nyomorítottát: Szitkozodóknak, átkozódóknak káromkodóknak mételyes feregétül fakasszátok-el ti magatokat. Igymeg-fe gondollyátok, hogy ezek által elő-mehessetek dolgokban; sőt minden jó szerencsének ezek meg-gátolói; ezek téstnek Isten, s' ti köztek külömbséget, sakadást; hogy feregetekkel ki nem mégyen harczolni ellenségetek ellen.

Mely igen örülők az igaz *Magyaros Magyar* Titulusnak! fellellyetek is hát meg e' szép *sényes* Névnek.

A' *M A G Y A R O S M A G Y A R I* Névnek meggyarázattya, értelmé ez: (1) Hogy az, Isten dicsőségéért övezette-fel szablját, vetette a' kardra a' kezét; nem a' maga zabolátlan indulatjának felsősegre vágyódásnak, pradálsának, maga javának öregbítéséért, végben viteléért. (2) Hogy az Országot, a' begényiséget, nem rabollya, dullya, szecszoltattya; hanem a' begény haza el-veitett Lelki testi szabadságát mind két kézzel helyre állattya. (3) Hogy az ellenséggel nem praktikál, véle nem huorgat, a' gonosban soha-is véle meg nem edgyez, hanem mind végig harczol, vagy dicséretesen meg-hal, vagy győzedelmessen nyér. Ugyan-is, *Præstat in bello mori ut Leonem, quam vivere sicut Asinum*. Ilyenek valának hajdon az igaz *Magyaros Magyaros: Mátyás Király, Hunyadi János, Kenesi Pál, I. Rákóczi György, Zrínyi Miklós*; a' kiknek dicsőséges hires emlékezetek, a' míg a' Magyar nép fenn áll, örökké meg-marad.

Ha ki *Magyaros Magyarac* mered mondani te magadat, ezeknek a' nyomdokokat kellene követned! Azoknak csak hírek hallásátul is meg-félemlert az ellenség, sive el-olvadott, étel közben a' kés kezéből ki-esett; de most mely távul estünk ezektől, tanított-meg a' mindennapi szemmel látott s' tapasztalt dolog, keserves példa. Lásd-meg ma *fokan* a' mi Magyarink közül az ellenséget, (melly ugyan példa befédre vált) *testet állját*, ne fély attul, hogy véle össze vágjon, hanem salad, fűt előtte; a' mennyia vadnak annyi felé futnak.

Serkenri e' *TUDOMÁNY* mindenek felett elsőben az *Elöl járókat*, az *Hadnak Vezérét, Fejedelmét, Kapitányt, Hadnagys, Tizedest, &c.* mint hogy ezeket állatta Isten a' nép között írásoknak, a' Népek Fejeinek, ör-állóinak, az őrejek biztatott tistekben, serények, vigyázók legyenek. A' *Vitézlő nép közt lappangó bűnöket*, telyes erejek-ből

ből ne hadgyák között uralkodni. Ne képezzenek a' czégérés nyilván való *Tolvajoknac, paráznáknac, gyilkosoknac, szecszoltatóknac, káromkodóknac*; a' Vitézlő rendnek bűnöket meg ne egyék, vélek a' gonosban ne részesüllyenek, és így bűntételekben-is; hanem egy össze fony és kötött sível, lélekkel, az Istennek várossát, táborát, hadát a' gonosztul meg-tisztítsák mint Dávid, Solt. 101. Ne fogjon-meg senkit is tisztinek el-követésében ez goromba mondás: *De ha mind meg-ölyt a' gonosz tevéket, el-pusztul az a' mi Táborunc, meg-kevesedő hadunc, és így mire valóc léfűnc annak utánna*. Inkább menny *Gedeonnal*, kevés Isten felőkkel harczolni, s' nyerted; hogy sem fok latrokkal, és így vesseled. El-bitetted magaddal, hogy nem lakozhatik az Isten, a' gonosoknak társaságok közt, nem álhat-meg a' gonosb előtte, Solt. 5. Ugy hitetd-el azt is te magaddal. Ez világon valamennyi istenteleneknek latroknak serege vagyon, és ha az mind veled volna-is, nem bódogittatnál azokkal, sőt inkább igen meg-alázódnál; mert az Urnak semci forogtak mind e' féles földön, 2Kron. 16. v. 9. Tíz száz ezer Szerecsennel jó-fel Zera Asa ellen, de mind ez sürű fokasággal el-vele, 2Kron. 14. 12, 13. hasonlóképpen *Senachérib Ezechiás* ellen, s' meg-ségynyüle, Esa. 37. 38.

Mondasz: De meg-fűntek ma a' *Csúduc*, nem hadakozik úgy ma az Isten mint a' régi időkben.

Felelet: Ugyan azon Isten vagyon ma-is, nem más. Szintén úgy gyűlöli az Isten a' vétkeket ma, mint akkor; szintén úgy bűl az Isten ma nekünk a' sentírásban, mint azoknak. Ma-is szintén úgy meg-verhet, ségynyíthet kevés által fokakat, mint az előtt. A' mi időkben esett dologról, elfeletkéztél a' *Szalontai harczról*; mellyben az Isten rendkívül csak nem cselekvék, a' midőn, az *oktalan* állatoknak nagy teli torokkal való kiáltások által rémité-meg az ellenséget. A' *Lippai* sorosnál való harczban így dicsőíté Isten-meg magát a' kevés erő által. Mit mondgyak a' *Kenyér mezei Csatáról* és *harczról*; nem különben lené itt-is a' dolog, mert az ellenség, a' midőn tellyeséggel be-akarná nyelni az Istennek népét, Isten fel-indítván *Kenesi Pált*, kevesed magával a' *Sámtalan* pogányságot el-fel-kezté, le-vágá.

Az *Elöljáróknac* tistí, hogy az ő alatta valóknak, legyenek jó példa adók, nem botránkozásnak kővei; mert a' mikor láttya az alatta való nép, hogy az ő előtté járójá, *Feje* vagy *parázna, vagy ragadozó, pradálo, részeges*, igen fokta abban követni a' köz nép-is az ő előtté járóját, innét falmazott amaz pól.

példa beféd: *Regis ad exemplum totum componitur orbis.* Ezek legyenek hát jó világoskodó fátylak, bővétnékek. A' mit másokban nem szeretnek, magokból mindenknek előtér, haggalsák és gyomlállyák ki. Így felelnek meg híven ústeknek. Kövessék ez aránt a' jó *Orvosokat*, a' kik azt cseleltetik a' beteges testtel, hogy el ne vessen egészen; a' mely részül el-vésne, azt jó idején el-mertik, hogy így a' test épségben meg-maradhasson. Így ók-is a' mételet, azt a' rühét, melytől az egész nyáj meg-vész, válasszák el attul, fakassák-el közölők, vagy *Disciplinázás* által, meg-rögzött vétkeiből ki-írassák.

II. A' Vitézlő köz rendet-is intia a' *TUDOMANY* erre, hogy ha boldog szerencsés előmeneteleket dolgoknak látni akarják, vegyék be az Isten becsédét, melyet Isten K. János által ki-adott; *ma én általam-is ténétek kiáltat, Senki meg ne ronttatot; parvarkedással, csalárdsággal, más meg ne nyomorítottat; az Isten bosszontó, büntetőkre firtető vetkeket, ákokat firtokot hadgyátok-el; a' paráznság, gyilkosság ilyen ne-is hallattassék; köztetek. Ha földotokat meg-adgyák azzal meg-elégedgyetek Istenesen, (Elég föld ha egyéb nem volna-is ilyen igyes bajos rendkívül való állapotban a' *Quartély* adás akár minémű legyen-is az.) Isten dicsőségeért harczol az Isten mondod? Ha igazán ezt tetted-fel magadban, el-kell hát benn vedned a' nyomorúságokat, a' melyek ezt követik. Elégedgyél-meg azzal, a' mit a' *Szegénység* tápláltatásodra ki-folgáltathat; ereje felett ne irgalmatlankodgyál rajta, ne tedd éhel halóvá. Ha egyser tőle mind el-vésed, az után mivel gazdálkodgyék, s' mivel éllyen? Mert ha eddig ez *Regulás* el-követted volna, nem hallanál ennyi átkot, firtokot reád. *Ki tudgya talám meg-is árt a' foka!* Meg-hallja az Isten a' fok *Szegénység* kiáltását, s' ki-fabadittya a' te kezedből, s' réged pedig el-vekt, *Solt. 34. 7. Imé a' Szegénység kiáltott, és az Ur meg-halgatta, és minden ő háborúságiból meg-fabadított a' te átkot.**

Gondold-meg Vitézlő rend, a' ki a' kegyetlenségben menten meg-elöl, vége lépén annak; és mikor meg-fűnöl a' *prádálástul*, tolvajlástul, te-is el-prádálattol, tolvajoltattol. *Esa. 33. 1. A' minémű mértékel fizetnek másnak, azonnal fizetnek tenéked-is; ha gonofsággal, úgy tenéked-is.* *Matt. 7. 1. Ez ilyen gonofs cselekedeted vonsa ki szabványdnak élit, ez tében földön futová, gyalázatos faladóvá. De a' mi leg nagyobb, lelkedet-is ez ejti örök fogásra vesedelemre. Mennyi fok fegyver zörgések, puskaropogások, tör búrálok közt forgas, úgy hogy (emberi mód szerint) bőlván*

zelebb

zelebb senki sincs halálához, mint a' Vitézlő rend; e' többire mindenkor a' halál révén jár, a' melyben mikor ingyen sem vélend belé esel, így tanít az te minden napi példád. Ha akkor Istenedhez igazán meg-tért sível nem vagy, hanem meg-fokott régi gonofságodnak rühében mételetében hever; s' úgy half-meg, mi hafna hogy kardodat földaladra kötötted-fel Isten dicsősége mellett? mert ez a' *puszta föld, csak*, nem idvezit, hanem csak pokol helyed; mert a' miben találtatol, abban itéltetel. *A' fa, a' mely oldalára le-dől, ugyan azon találtatol.* *Préd. 11. 3. Ha paráznságban, tolvajlásban, gyilkosságban: úgy itéltetel, mint parázna, mint gyilkos, tolvaj. Nem fabadulhat-meg, annak az igaz bírónak kezétől úgy, mint itt Kapitányodnak, Hadnagyodnak itélettől, barátságért, adományért, atyafüségért. Ha egyser ott el-vested pörödet, örökké peri-vestett léssz; nem appellálhatz ott edgyik *forum*ról másikra, mert csak ezt hallod: *Adgy szímot a' te Sáfárságodról, mert ez után több nem lekez sáfár.* *Luc. 16. 2. Mit felelsz akkor? meg-néműlsz, s' az után ezt mondgyák: Ex haszontalan szolgát, vestétek a' külső fetétségre, ott léfzen sírás rivás, és fogaknak csikorgatása.* *Matt. 25. v. 30. Vajha az ember csak meg-halna, és fel nem támadna! könnyebben volna dolga; de fel-is kell támadni.* *Dan. 12. 2. Es sokan azok között a' kik alusszanc a' földnek porában, fel-ferteknek az örök életre; nem-melylec pedig gyalázatra, és az örökké való utálatosságra. Oh emberek! emberek! miért nem féltek az örökké való kintul! Lám a' testi rabágot, s' fanyarúságot a' ki tudgya minémű kinos az, la mely igen el-kerüli, mely csak ma vagy holnap tart; de amaz, örökké való, *hincz férge és tűze meg nem alusszék.* *Marc. 9. 44.***

Ne kezdgy hát addig a' harcchoz viadalhoz, míg az hitre sert nem téff; igaz hitből menny a' Csatára, útközetre mint az Istennek sencei. *Sidok. 31. vers. 37.*

Igaz poenitentia tartás által, Istenhez való igaz meg-téréssel indully; mert melly csatát, viadalt, búneidből való igaz ki nem tejrözéssel, és Istenedhez meg nem térésszel kezdés-el, nem végezed-el boldogul, mint a' *Tractá-*ban bűséggel meg-mutatam.

Te pedig igazságra vezérő Kalauz, igazságnak fenyveskedő napja. Ur Jólus Christus; a' ki a' zajos Tengeri habok közt hanykodo kiseriny Bárkácskádnak igazgató kormányos Mestere vagy, ebredgy-fel már végeztet a' te álmodból; dorgáld-meg a' szeleket, a' kik a'

te válsztottidnak Hajócskáját ottan, ottan érdeklék vesztegetik;
 fekted-le a' kevélyen bányodó habokat; zabolázd-meg az üdözök-
 nek vérhűtszándékjokat; forgassad ügyedet; mert az ügy tiéd.
 Imé te éretted mindennap meg-ölettetünk, és olyak vagyunk kik már
 a' méhszárfszékre vendeltettünk. Ne végyen te rajtad hatalmat az
 ember. Emlékezzél-meg a' káromkodásról, a' mellyel tégedet
 mindennap illet a' bolond. Nyújts-ki kebeledből karodat a' mi
 segedelmünkre; Adgyad ha siralommal vetettük a' magot a'
 földben, örömmel arassuk nem sokára; Ne távozzál-
 elennyre a' mi Táborunktól; szenteld-meg a' Vitéz
 lő népet egészlen; adgyad a' te félelmedet szí-
 vekben; hogy a' mi nyelvvel, ugy való-
 sággal is Jchovah hadának ef-
 mértessenek lenni. Amen!

Amen!

